

2013

**Informacje o charakterze jakościowym
i ilościowym dotyczące adekwatności
kapitałowej oraz zakres informacji
podlegających ogłaszaniu w Grupie Kapitałowej
ING Banku Śląskiego S.A. za 2013 rok**

I. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	4
WPROWADZENIE	4
1. FUNDUSZE WŁASNE	5
1.1 KAPITAŁY WŁASNE.....	5
1.2 KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY.....	6
1.3 KALKULACJA FUNDUSZY WŁASNYCH.....	7
2. WYMOGI KAPITAŁOWE	8
2.1 KALKULACJA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH	8
2.2 RYZYKO KREDYTOWE - METODA WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW (AIRB).....	10
2.2.1 STRUKTURA WEWNĘTRZNYCH SYSTEMÓW RATINGOWYCH ORAZ POWIĄZANIA MIĘDZY WEWNĘTRZNYMI I ZEWNĘTRZNYMI OCENAMI RATINGOWYMI	10
2.2.3 PROCES ZARZĄDZANIA I UZNAWANIA METOD OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	22
2.2.4 MECHANIZMY KONTROLI SYSTEMÓW RATINGOWYCH	24
2.2.5 ZAKRES STOSOWANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH DO CELÓW INNYCH NIŻ OBLICZENIE KWOT EKSPozyCJI WAŻONYCH RYZYKIEM PRZY UŻYCIU METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW IRB.....	27
2.2.6 SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH KLAS EKSPozyCJI W PODZIALE NA KLASY JAKOŚCI DŁUŻNIKA.....	30
2.2.7 CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA PONIESIONE STRATY W POPRZEDNIM OKRESIE.....	32
2.2.8 PORÓWNANIE WYNIKÓW PROGNOZOWANYCH W RZECZYWISTYCH W DŁUŻSZYM OKRESIE CZASU	33
2.3 INFORMACJE DOTYCZĄCE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	33
2.3.1 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE SALDOWANIA EKSPozyCJI BILANSOWYCH I POZABILANSOWYCH.....	33
2.3.2 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE WYCENY ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH I ZARZĄDZANIA ZABEZPIECZENIAMI	33
2.3.3 GŁÓWNE RODZAJE ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH	36
2.3.4 GŁÓWNE RODZAJE GWARANTÓW I KONTRAHENTÓW KREDYTOWYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH ORAZ ICH WIARYGODNOŚĆ KREDYTOWA.....	39
2.3.5 KONCENTRACJA RYZYKA RYNKOWEGO LUB KREDYTOWEGO W ZAKRESIE STOSOWANYCH INSTRUMENTÓW OGRANICZANIA RYZYKA.....	40

---

3. INFORMACJE DOTYCZĄCE RYZYKA OPERACYJNEGO	40
3.1 OGÓLNY OPIS PROCESU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM W BANKU	40
3.2 STOSOWANE METODY WYLICZANIA WYMOGU KAPITAŁOWEGO NA POKRYCIE RYZYKA OPERACYJNEGO	41
3.3 INFORMACJE O SUMACH STRAT BRUTTO Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO	42
4. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI	44
5. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY	44
II. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ	49
WPROWADZENIE	49
1. INFORMACJA JAKOŚCIOWA	50
1.1 INFORMACJE DOTYCZĄCE PROCESU USTALANIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ, W TYM INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU I ZAKRESU ZADAŃ KOMITETU WYNAGRODZEŃ I NOMINACJI, KONSULTANTA ZEWNĘTRZNEGO ORAZ OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W PROCESIE DECYZYJNYM PRZY OPRACOWANIU TYCH ZASAD ZE WSKAZANIEM ICH ROLI	50
1.2 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA WYNAGRODZEŃ, W TYM W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ ZALEŻNYCH OD WYNIKÓW	50
1.3 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KRYTERIÓW POMIARU WYNIKÓW I KORYGOWANIA TYCH WYNIKÓW O RYZYKO ORAZ GŁÓWNYCH PARAMETRÓW I ZASAD USTALANIA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU ⁵¹	
2. INFORMACJA ILOŚCIOWA	52

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

I. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

WPROWADZENIE

ING Bank Śląski S.A., zwany dalej Bankiem, zobowiązany jest na mocy Art. 111 a. ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), zwanej dalej „Ustawa Prawo bankowe”, ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej z wyłączeniem informacji nieistotnych oraz informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną oraz informacji niedostępnych.

Na mocy Uchwały 7/I/2014 Rady Nadzorczej z dnia 31 stycznia 2014 ujawnia się informacje dotyczące adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. (dalej Grupy).

Informacje w niniejszym dokumencie zostały ujawnione na podstawie danych z rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2013.

Pozostałe informacje pochodzące z raportu rocznego Grupy ING (podmiotu dominującego w holdingu) zostały ujawnione w odrębnym dokumencie.

Ilekcio o niniejszym dokumencie mowa jest o Uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) należy przez to rozumieć regulacje opisane w dokumencie „Polityka ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu w ING Banku Śląskim S.A.”.

1. FUNDUSZE WŁASNE

1.1 KAPITAŁY WŁASNE

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
- wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej,
- ujęcia zysków i strat aktuarialnych,
- wyceny motywacyjnych programów pracowniczych.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego związane z powyższymi wycenami. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane stanowią zyski wypracowane przez Grupę w poprzednim okresie po potrąceniu wypłaconych dywidend. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- kapitał rezerwowy,
- fundusz ogólnego ryzyka,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej.

Pozostały kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie Ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Na poczet funduszy rezerwowych zaliczany jest zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego pomniejszone o przewidywane obciążenia i dywidendę w kwocie nie wyższej niż kwota zysku zweryfikowana przez biegłego rewidenta.

Fundusze uzupełniające zawierają korektę aktualizacji wyceny funduszy własnych podstawowych przeniesionych do funduszy uzupełniających w zakresie niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży.

Zgodnie z zapisami Uchwały 325/2011 KNF (par. 5) Grupa dokonuje zmniejszeń funduszy podstawowych i uzupełniających o następujące wartości:

- wartość zaangażowań kapitałowych w instytucje finansowe (w przypadku Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego jest to kwota zaangażowania w podmiot stowarzyszony ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.),
- różnicę pomiędzy kwotą rezerw a kwotą oczekiwanych strat (wartość kalkulowana w przypadku banku obliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem z wykorzystaniem metody wewnętrznych ratingów).

Zmniejszenie dokonywane jest w 50% z funduszy własnych podstawowych oraz w 50% z funduszy własnych uzupełniających. Jeżeli 50% kwoty pomniejszenia funduszy własnych ma wartość wyższą, niż wartość funduszy uzupełniających, o pozostałą nadwyżkę pomniejsza się fundusze własne podstawowe.

Kalkulacja kapitału krótkoterminowego przeprowadzona jest zgodnie z zapisami par. 5 Uchwały 76/2010 KNF.

1.2 KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY

Na dzień 31 grudnia 2013 kalkulacja kapitału krótkoterminowego prowadzona była zgodnie z Zarządzeniem Fin/31/2008 Prezesa Zarządu Banku z dnia 17 stycznia 2008 r., które odzwierciedla obowiązujące regulacje w tym obszarze. W związku z faktem, iż działalność handlowa Banku jest znacząca kapitał krótkoterminowy jest wykorzystywany do ustalania normy adekwatności kapitałowej.

Grupa ujęła następujące wartości w kalkulacji kapitału krótkoterminowego:

- zysku rynkowego zawierającego dzienny wynik rynkowy na operacjach zaliczonych do portfela handlowego oraz dzienny wynik rynkowy z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczony narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszony o znane obciążenia,
- straty (wartość ujemna) na wszystkich operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczonej narastająco do dnia sprawozdawczego, z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów.

Dodatnia wartość kapitału krótkoterminowego uwzględniana jest przy ustalaniu normy adekwatności kapitałowej jednak do wysokości nie wyższej niż suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka koncentracji.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Składniki kapitału krótkoterminowego

	koniec roku 2013	koniec roku 2012
Zysk rynkowy na portfelu handlowym *	189,5	137,4
Strata na portfelu bankowym z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów, w zakresie w jakim nie została ujęta w funduszach własnych lub pokryta w inny sposób (wartość ujemna)	0,0	0,0
Suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka koncentracji	34,7	44,4
Kapitał krótkoterminowy (wartość nie wyższa niż suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka koncentracji)	34,7	44,4

* Zysk rynkowy bieżącego roku w części niezauduytowanej.

1.3 KALKULACJA FUNDUSZY WŁASNYCH

Informacje na temat funduszy własnych według Basel II zaprezentowane zostały zgodnie z art. 127 Ustawy Prawo bankowe i Uchwałą 325/2011 KNF.

Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy zgodne z Basel II

	koniec roku 2013	koniec roku 2012
I. Fundusze własne podstawowe	7 025,3	6 252,8
1. Fundusze zasadnicze	1 223,2	1 183,1
- Kapitał zakładowy	130,1	130,1
- Premia emisyjna	956,3	956,3
- Pozostałe składniki kapitału zapasowego	136,8	96,7
2. Kapitały/fundusze rezerwowe	5 252,4	4 558,6
- Kapitał rezerwowy	4 715,1	4 004,4
- Niepodzielony zysk z lat ubiegłych i wynik w trakcie zatwierdzania	145,9	112,8
- Udziały niekontrolujące	2,3	2,3
- Zysk netto bieżącego okresu w części zauduytowanej	389,1	439,1
3. Fundusz ogólnego ryzyka	1 010,2	960,2
4. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-460,5	-449,1
- Fundusze własne podstawowe z aktualizacji wyceny	-25,3	-2,0
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów kapitałowych zaliczanych do portfela dostępnego do sprzedaży (niezrealizowane straty)	0,0	-1,2
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów dłużnych zaliczanych do portfela dostępnego do sprzedaży (niezrealizowane straty)	-25,3	-0,8
- Wartości niematerialne	-365,9	-361,6
- Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe (50%)	-20,0	-20,0
- Różnica pomiędzy kwotą rezerw a kwotą oczekiwanych strat (50%)	-49,3	-65,5
II. Fundusze własne uzupełniające	226,0	500,0
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (niezrealizowane zyski)	295,3	585,4
- Zmniejszenia uzupełniających funduszy własnych	-69,3	-85,4
- Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe (50%)	-20,0	-20,0

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- Różnica pomiędzy kwotą rezerw a kwotą oczekiwanych strat (50%)	-49,3	-65,4
Kapitał krótkoterminowy	34,7	44,4
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji współczynnika wypłacalności	7 286,0	6 797,2

2. WYMOGI KAPITAŁOWE

2.1 KALKULACJA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

Począwszy od sprawozdania na dzień 30.06.2013 r. ING Bank Śląski S.A. raportuje wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego według metody AIRB. Prezentację taką Bank stosuje na mocy pisma De Nederlandsche Bank (DNB) z dnia 4 lipca 2013 r., w którym DNB wraz z Komisją Nadzoru Finansowego wyraża zgodę na stosowanie pełnej metody AIRB dla klas ekspozycji instytucje oraz przedsiębiorcy. Zgodnie z zapisami Uchwały 76/2010 KNF wydzielono również klasę ekspozycje kapitałowe.

W okresach wcześniejszych Bank posiadał zgodę na wyliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według metody AIRB, jednak zobowiązany był w wyliczeniach uwzględniać tzw. floor nadzorczy. Oznaczało to konieczność uzupełniania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego do wielkości wymogu obliczonego według metody standardowej (SA) w sytuacji, gdy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony z wykorzystaniem metody AIRB był niższy niż wyliczony z wykorzystaniem metody standardowej.

Niezależnie od wspomnianej powyżej zgody, na mocy Uchwały 76/2010 KNF Bank uwzględnia przy ustalaniu całkowitego wymogu kapitałowego tzw. floor regulacyjny czyli 80% całkowitego porównawczego wymogu kapitałowego (jest to suma wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka obliczonych z zastosowaniem metod standardowych). W przypadku gdy całkowity wymóg kapitałowy jest niższy niż 80% całkowitego porównawczego wymogu kapitałowego Bank uwzględnia kwotę różnicy jako „uzupełnienie do ogólnego poziomu wymogów kapitałowych”.

Pełne zastosowanie metody AIRB do wyliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe dla celów nadzorczych będzie możliwe po spełnieniu przez Bank warunków określonych we wspomnianej wyżej decyzji KNF.

Dalsze wprowadzanie metody AIRB będzie dotyczyło wyłącznie ekspozycji detalicznych. Obejmowanie metodą AIRB tych ekspozycji będzie następowało sukcesywnie, nie później jednak, niż do dnia 31.12.2015 r.

Podmioty zależne, które wchodzą w skład Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A., przeprowadzają kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego z wykorzystaniem metody standardowej (SA), z wyjątkiem spółki ING Lease (Polska) Sp. z o.o., która wykorzystuje metodę zaawansowaną (AIRB).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Na potrzeby kalkulacji wymogu dla ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz wymogu z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań zastosowanie znalazły standardowe metody zgodne z Basel II.

Wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego oszacowany został z zastosowaniem metody wskaźnika podstawowego (BIA).

Wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

	koniec roku 2013	koniec roku 2012
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	2 900,1	3 285,8
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	10,3	13,0
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:	24,5	31,4
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	24,5	31,4
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka operacyjnego	437,6	405,9
Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań	0,0	0,0
Całkowity wymóg kapitałowy	3 372,5	3 736,1

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowi około 86% łącznego wymogu kapitałowego Grupy i ma najsilniejszy wpływ na kalkulację adekwatności kapitałowej.

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji na klasy odrębnie w zakresie ekspozycji kalkulowanych według metody AIRB oraz kalkulowanych według metody SA, przy czym zastosowano w obu przypadkach podział na klasy ekspozycji stosowane w metodzie AIRB.

Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody AIRB

Klasa ekspozycji wg metody AIRB	Pierwotna ekspozycja przed współczynnikami konwersji	Wartość ekspozycji zabezpieczonej gwarancją lub kredytowymi instrumentami pochodnymi	Wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymogi kapitałowe	Korekty wartości i rezerwy	
						Koniec roku 2013	Koniec roku 2012
Instytucje	7 221,9	11,9	5 611,0	1 464,9	117,2	-0,7	-0,7
Przedsiębiorcy	38 732,9	2 360,6	29 908,9	17 344,6	1 387,6	-1 031,0	-878,2
Kapitałowe *	26,6	0,0	26,6	79,3	6,3	0,0	0,0
Razem	45 981,4	2 372,5	35 546,5	18 888,8	1 511,1	-1 031,7	-878,9

* Kalkulacja wg metody uproszczonej

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody SA

Klasa ekspozycji wg metody AIRB	Pierwotna ekspozycja przed współczynnikami konwersji	Korekty wartości i rezerwy z tytułu ekspozycji pierwotnej		Wartość ekspozycji zabezpieczonej przez uznane zabezpieczenia finansowe	W pełni skorygowana wartość ekspozycji (przed współczynnikami konwersji)	Wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymogi kapitałowe
		Koniec roku 2013	Koniec roku 2012					
Rządy i banki centralne	34 533,1	0,0	0,0	0,0	34 533,1	27 577,2	25,4	2,0
Institucje - banki	4 352,2	0,0	0,0	0,0	4 352,3	3 645,5	726,8	58,2
Przedsiębiorcy	2 113,5	0,0	0,0	0,0	2 113,5	1 998,9	1 702,9	136,2
Detaliczne	20 742,9	-509,9	-533,9	-20,9	20 212,1	19 072,6	13 830,2	1 106,4
Inne aktywa nie będące ekspozycjami kredytowymi	4 380,7	0,0	0,0	0,0	4 380,7	4 380,7	1 077,5	86,2
Razem	66 122,4	-509,9	-533,9	-20,9	65 591,6	56 674,9	17 362,8	1 389,0

2.2 RYZYKO KREDYTOWE - METODA WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW (AIRB)**2.2.1 STRUKTURA WEWNĘTRZNYCH SYSTEMÓW RATINGOWYCH ORAZ POWIĄZANIA MIĘDZY WEWNĘTRZNYMI I ZEWNĘTRZNYMI OCENAMI RATINGOWYMI**

Systemy ratingowe są zarządzane w Grupie z uwzględnieniem koncepcji cyklu życia modeli ryzyka i obejmują:

- metody budowy modeli,
- procesy nadawania klas ratingowych z wykorzystaniem modeli,
- mechanizmy kontroli modeli i procesów,
- systemy gromadzenia danych statystycznych do budowy i monitoringu/walidacji modeli,
- systemy informatyczne,

które Grupa wykorzystuje przy:

- ocenie ryzyka kredytowego,
- zaliczaniu ekspozycji do poszczególnych klas jakości lub puli (nadawaniu ratingu) oraz
- kwantyfikacji niewykonania zobowiązań i poniesionych strat dla określonego rodzaju ekspozycji.

Centralnym elementem systemu ratingowego w Grupie są modele szacowania parametrów ryzyka PD, EAD i LGD, które podlegają szczególnym procedurom nadzoru i kontroli.

Grupa wykorzystuje modele PD, LGD i EAD do wielu obszarów związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym, a przede wszystkim do:

- kalkulacji Kapitału Regulacyjnego (RECAP),
- kalkulacji Kapitału Ekonomicznego lub inaczej kapitału wewnętrznego (INCAP),
- szacowania wielkości rezerw według IFRS (proces LLP - Loan Loss Provisioning),
- oceny zdolności kredytowej klientów w procesie udzielania kredytów,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- e) oceny dochodowości transakcji w procesie ustalania ceny kredytu (Sanity Check Tool, UMFA, Loan Pricer),
- f) określania limitów i apetytu na ryzyko.

Każdy z ww. obszarów wykorzystuje pewne dopasowania parametrów ryzyka do celów, jakie dany obszar realizuje.

Nadzór nad cyklem życia modeli sprawowany jest poprzez zestaw polityk, procedur i instrukcji uwzględniających m.in.:

- inicjację budowy lub zmiany modelu,
- budowę modelu i jego testowanie,
- prewalidację poprzedzającą akceptację modelu,
- akceptację modelu,
- wdrożenie modelu,
- walidację implementacji modelu,
- funkcjonowanie modelu oraz jego monitoring okresowy,
- walidację okresową.

Każdy podmiot, wobec którego Grupa posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całej Grupie. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

Ekspozycje wobec przedsiębiorstw i instytucji

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorstw i instytucji stosowana jest 22-stopniowa skala ratingowa, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Niektóre stosowane w Grupie modele posiadają podklasy ratingowe dla uzyskania lepszej granulacji skali ratingowej.

W Grupie najczęściej wykorzystuje się 17 pełnych klas ryzyka (6-22). W niektórych przypadkach wystąpić mogą również lepsze klasy ryzyka - zwykle w portfelu klientów strategicznych.

Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy ryzyka można podzielić na 3 podstawowe grupy:

- 1) Grupa klas inwestycyjnych (1-10) obejmuje kredytobiorców posiadających solidny poziom dochodów oraz marż, silną strukturę bilansu oraz długoterminowe, stabilne perspektywy. W górnych poziomach tego przedziału klasyfikowani są kredytobiorcy zajmujący pozycje liderów rynkowych, stąd ich wrażliwość na niekorzystne zmiany rynkowe jest stosunkowo niska. Kredytobiorcy z tej kategorii mają swobodny - tzn. według swojego uznania - dostęp do finansowania na rynkach w dowolnym momencie.
- 2) Grupa klas spekulacyjnych (11-17) jest grupą klas o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, przy czym można je podzielić na:
  - a) kredytobiorców o najlepszych klasach w ramach tej grupy, którzy, aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak w dłuższym okresie pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) może okazać się niepewne. Margines bezpieczeństwa jest więc ograniczony. W sytuacji niesprzyjającego otoczenia gospodarczego lub niekorzystnych warunków ekonomicznych, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego,
  - b) kredytobiorców posiadających klasy o większym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy), których w dłuższej perspektywie, mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów co może się przełożyć na możliwość wystąpienia strat.
- 3) Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) (18-22). Grupa klas ryzyka obejmuje kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub wystąpiła już sytuacja określana jako zdarzenie niewywiązania się ze zobowiązania, tzw. default.

Opis klas inwestycyjnych (1-10)

Klasy 1-2

Podmioty znajdujące się w tym przedziale odznaczają się najniższym stopniem ryzyka. W dłuższej perspektywie posiadają solidny i stabilny poziom dochodów, znaczącą płynność oraz wyjątkowo silną strukturę bilansu. Prawdopodobieństwo wystąpienia sytuacji określonej jako tzw. „default” wśród tych kredytobiorców jest niezwykle niskie.

Podmioty klasyfikowane do tej grupy zazwyczaj:

- a) prowadzą działalność na dużych rynkach z atrakcyjnymi marżami, z silnym potencjałem wzrostu oraz z wysokimi barierami wejścia,
- b) doświadczają słabej lub żadnej presji cenowej, poprzez brak bezpośredniej konkurencji lub jej nieliczność,
- c) posiadają silną pozycję w stosunku do dostawców oraz mocną i znaną(e) markę (marki),
- d) nie posiadają przewidywalnych zagrożeń.

Klasy 3-4

Podmioty o wysokiej jakości, z nieznacznie większym długoterminowym potencjałem wystąpienia ryzyka niż podmioty zaliczane do klas ryzyka 1 lub 2. Niemniej jednak, w dłuższym okresie ocenia się, że są to bardzo silne podmioty, posiadające stabilne dochody, dobrą płynność finansową oraz mocną strukturę bilansu.

Klasy 5-7

Klasy te obejmują silne podmioty o cyklicznej działalności lub podmioty znajdujące się w dobrej kondycji, których dochody charakteryzują się pewną zmiennością. Analiza tych podmiotów może wykazać, że w przyszłości mogą być podatne na osłabienie swojej sytuacji finansowej.

Podmioty klasyfikowane do tej grupy:

- a) często funkcjonują na bardzo konkurencyjnych rynkach o niskim stopniu konsumenckiej lojalności,
- b) posiadają dobry profil kredytowy, charakteryzujący się relatywnie niskim poziomem ryzyka a tym samym dysponują pełnymi zdolnościami do wywiązywania się ze zobowiązań finansowych,
- c) muszą przeznaczać istotne zasoby firmy na utrzymanie swojego udziału w rynku,
- d) mają ograniczoną zdolność do dyktowania warunków cenowych i/lub współpracy z dostawcami,
- e) nie posiadają opóźnień w spłacie kapitału i odsetek.

Klasy 8-10

Podmioty znajdujące się w tym przedziale są podatne na zmiany warunków gospodarczych, które mogą wpływać na ich zdolność kredytową, przy czym obecnie ich sytuacja jest nadal akceptowalna.

Podmioty klasyfikowane do tej grupy zazwyczaj charakteryzują się:

- a) posiadaniem możliwości zróżnicowania produktów lub usług w stosunku do konkurencji w warunkach presji wywieranej przez rynek,
- b) małym lub żadnym wpływem na cenę nabywanych surowców,
- c) kadrą zarządzającą, która może realizować bardziej ryzykowne strategie lub może być oceniana jako mniej stabilna niż kadra firm o lepszym ratingu,
- d) brakiem opóźnień w spłacie kapitału i odsetek.

Opis klas spekulacyjnych (11-17)

Klasy 11-13

Podmioty znajdujące się w tym przedziale charakteryzują się stosunkowo dobrą sytuacją finansową, jednakże zdolność obsługi zadłużenia w dłuższym okresie nie jest zapewniona. Historyczne przepływy pieniężne (cash flows) tych firm cechują się nieregularnością. Firmy te mogły ponosić straty w poprzednich latach. Chociaż, obecnie są mniej lub bardziej rentowne, wykazują pewien margines bezpieczeństwa i zaliczają się do nadal akceptowalnych kredytobiorców. Mogą jednak wykazywać już oznaki potencjalnych problemów z utrzymaniem bieżącego poziomu przychodów i rentowności.

Ponadto podmioty w tym przedziale:

- a) mogą mieć problemy z utrzymaniem swojej pozycji na rynku w obliczu narastającej konkurencji,
- b) mają mały lub żaden wpływ na ceny nabywanych surowców,
- c) mogą mieć nie najlepszy poziom kadry zarządzającej,
- d) nie mają opóźnień w spłacie kapitału i odsetek lub opóźnienie to jest krótsze niż 31 dni.

Klasy 14-17

Firmy znajdujące się w tym przedziale wchodzą w zagrożoną strefę swojej sytuacji finansowej. Świadczą o tym: znaczne ograniczenie poziomu rentowności, znaczne pogorszenie struktury bilansu nieregularnymi przepływami pieniężnymi (cash flows) z przewagą odpływu środków oraz słaba zdolność obsługi zadłużenia.

Podmioty te często:

- a) działają w sektorze znajdującym się w fazie spadkowej,
- b) muszą stawiać czoła wzrastającej presji konkurencji (w tym rosnącej),
- c) mają bardzo ograniczone lub nie mają żadnych możliwości wpływu na ceny surowców i na relacje z dostawcami,
- d) mogą mieć słabą kadrę zarządzającą, którą cechuje np. brak doświadczenia, brak stabilności, brak zaangażowania,
- e) nie mają opóźnień w spłacie kapitału i odsetek lub opóźnienie to jest krótsze niż 31 dni.

Dla kredytobiorców w przedziale 16-17 dodatkowo występują następujące okoliczności:

- a) pomimo bieżącej obsługi wszelkich zobowiązań przez kredytobiorcę istnieją poważne przesłanki osłabienia kondycji finansowej kredytobiorcy lub jego zdolności kredytowej,
- b) w obecnej sytuacji nie przewiduje się wystąpienia sytuacji określonej jako tzw. „default”, ale konieczny jest ich wzmożony monitoring,
- c) wymagane są wzmożone działania zmierzające do poprawy pozycji Grupy jako wierzyciela lub do ograniczenia, bądź całkowitego wycofania udziału Grupy w finansowaniu transakcji lub kredytobiorcy.

Klasa 15 / (potencjalna) restrukturyzacja

Poza przedstawionym powyżej generalnymi przesłankami, które determinują zaklasyfikowanie podmiotu do przedziału 14-17, dla klasy 15 występują dodatkowo niżej wymienione przesłanki:

- znaczące oznaki pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy/pogorszenia zdolności kredytowej, oraz
- występują istotne oznaki pogorszenia profilu ryzyka, skutkującego zagrożeniem dla terminowej spłaty wszystkich zobowiązań kredytobiorcy w przyszłości,

ale zachowane zostały wszystkie z poniższych warunków:

- kredytobiorca nie wnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania, oraz
- kredytobiorca nie potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, oraz

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- kredytobiorca posiada wystarczającą zdolność do obsługi zadłużenia, oraz
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest pozytywna.

Ponadto, dla klientów z klasą ryzyka 15, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), mogą wystąpić poniższe przypadki ich naruszenia:

- Grupa spodziewa się, że kredytobiorca złamie jeden lub więcej warunków, oraz
- Grupa może jednorazowo zaakceptować naruszenie warunku (waiver) na okres do jednego roku.

Klasa 16 / (potencjalna) restrukturyzacja

Oprócz generalnych przesłanek dotyczących klasyfikowania podmiotu do przedziału 14-17 występują niżej wymienione przesłanki:

- znaczące oznaki pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy/pogorszenia zdolności kredytowej,
- istotne oznaki pogorszenia profilu ryzyka, skutkującego wzrostem zagrożenia dla terminowej spłaty wszystkich zobowiązań kredytobiorcy w przyszłości,

oraz brak jest pewności czy klient posiada wystarczającą zdolność do obsługi zadłużenia, jednakże zachowane zostały wszystkie z poniższych warunków:

- kredytobiorca nie wnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania, oraz
- kredytobiorca nie potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, oraz
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest neutralna lub pozytywna.

Ponadto, dla klientów z klasą ryzyka 16, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), mogą wystąpić poniższe przypadki ich naruszenia:

- kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków, lub
- kredytobiorca poinformował Grupę, że nie będzie w stanie dotrzymać jednego lub więcej spośród tych warunków.

Klasa 17 / (potencjalna) restrukturyzacja

Oprócz generalnych przesłanek dotyczących klasyfikowania podmiotu do przedziału 14-17 występują niżej wymienione przesłanki:

- znaczące oznaki pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy/pogorszenia zdolności kredytowej,
- istotne oznaki pogorszenia profilu ryzyka, skutkującego wzrostem zagrożenia dla terminowej spłaty wszystkich zobowiązań kredytobiorcy w przyszłości.

Dodatkowo wystąpił jeden lub więcej z następujących symptomów:

- kredytobiorca zawniósł o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania lub istnieje duże prawdopodobieństwo, że w najbliższym czasie wystąpi z takim wnioskiem, przy czym zmiana (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania nie skutkuje (nie będzie skutkować) dla Grupy poniesieniem straty, gdyż warunki prolongaty w pełni rekompensują opóźnienie w spłacie kapitału,
- kredytobiorca nie ma, lub prawdopodobnie nie będzie miał, wystarczającej zdolności do obsługi zadłużenia w długoterminowej perspektywie, jednakże nie potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej,
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest neutralna lub negatywna.

Ponadto, dla klientów z klasą ryzyka 17, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), może wystąpić przypadek, że kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków.

Opis klas trudnych kredytów (18-22)

Klasa 18 - Pod obserwacją / Restrukturyzacja

Kredytobiorca nadal prowadzi działalność i realizuje swoje zobowiązania wobec Grupy (tj. nie występują opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek, lub występujące opóźnienia są krótsze niż 31 dni), przy czym zaistniała już co najmniej jedna z niżej wymienionych przesłanek:

- kredytobiorca zawniósł o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania, przy czym zmiana (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania nie skutkuje dla Grupy poniesieniem straty, gdyż warunki prolongaty w pełni rekompensują opóźnienie w spłacie kapitału,
- kredytobiorca potrzebuje, w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku), dodatkowego finansowania, związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, przy czym Grupa ocenia, że w krótkim okresie nie wystąpią problemy z pozyskaniem takiego finansowania (poza Grupą),
- klient nie posiada wystarczającej zdolności do obsługi zadłużenia,
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest negatywna.

Ponadto, dla klientów z klasą ryzyka 18, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), może wystąpić przypadek, że kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków.

Klasa 19 - Poniżej standardu / Restrukturyzacja

Kredytobiorca nadal prowadzi działalność i realizuje swoje zobowiązania wobec Grupy (jeżeli występują zaległości w spłacie to okres przeterminowania nie przekracza 90 dni), przy czym zaistniała już co najmniej jedna z niżej wymienionych przesłanek:

- kredytobiorca zawniósł o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

zaangażowania, przy czym zmiana (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania nie skutkuje dla Grupy powstaniem straty, gdyż warunki prolongaty w pełni rekompensują opóźnienie w spłacie kapitału,

- kredytobiorca potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania, związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, które w krótkim okresie czasu będzie prawdopodobnie dostępne (poza Grupą),
- klient nie posiada wystarczającej zdolności do obsługi zadłużenia,
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest negatywna.

Ponadto, dla klientów z klasą ryzyka 19, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), może wystąpić przypadek, że kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków.

Klasa 20 - Watpliwe / Wystąpiła sytuacja określana jako tzw. Default oraz utrata wartości (impairment) oraz Odzyskiwanie oraz Działania przed przymusową realizacją zabezpieczeń

Ogólnie: ocenia się, iż klient nie spłaci w pełni zobowiązań wobec Grupy, ale Grupa nie rozpoczęła (jeszcze) przymusowej realizacji zabezpieczeń. Grupa mogła już jednak podjąć działania w kierunku dobrowolnej sprzedaży przedmiotów zabezpieczenia przez samego klienta (lub właściciela przedmiotów zabezpieczeń) z przeznaczeniem uzyskanych środków na spłatę zadłużenia wobec Grupy.

Brak możliwości pełnej spłaty zobowiązań wobec Grupy wynika z jednej lub więcej następujących przesłanek:

- Grupa ocenia, że nastąpiła utrata wartości zaangażowania (impairment), lub
- Grupa podjęła decyzję o sprzedaży wierzytelności kredytowej z dyskontem większym niż 10%, a sprzedaż nie jest wynikiem zarządzania ryzykiem koncentracji.

Klasa 21 - Stracone / Wystąpił default oraz Odzyskiwanie oraz Przymusowa realizacja zabezpieczeń - bez strat

W przypadku kredytobiorców zaklasyfikowanych do klasy 21 ryzyka zaistniały następujące przesłanki:

- Grupa przystąpiła do realizacji zabezpieczeń,
- brak perspektyw na odzyskanie przez kredytobiorcę zdolności kredytowej i wznowienie obsługi długu,
- zostały wyczerpane wszystkie potencjalne możliwości restrukturyzacji zaangażowania i nie przyniosły one pożądanego rezultatu,
- nie przewiduje się poniesienia straty z tytułu utraty wartości (tzw. impairment), ponieważ bieżąca wartość realizowanych zabezpieczeń pokrywa (oczekuje się, że pokryje) w pełni całe zaangażowanie wobec Grupy.

Klasa 22 - Stracone / Wystąpił default oraz utrata wartości (impairment) oraz Odzyskiwanie oraz Przymusowa realizacja zabezpieczeń - ze stratą

W przypadku klientów zaklasyfikowanych do klasy 22 ryzyka zaistniały następujące przesłanki:

- Grupa przystąpiła do realizacji zabezpieczeń,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- brak perspektyw na odzyskanie przez kredytobiorcę zdolności kredytowej i wznowienie obsługi długu,
- zostały wyczerpane wszystkie potencjalne możliwości restrukturyzacji zaangażowania i nie przyniosły one pożądanego rezultatu,
- z uwagi na brak zabezpieczeń lub ich niewystarczającą wartość, zaangażowanie zostało (lub zostanie) częściowo lub w całości umorzone.

Definicja default (klasy ratingowe 20-22)

W segmencie przedsiębiorstw i instytucji definicja zdarzenia niewykonania zobowiązania (default) jest następująca:

- 1) Grupa zaprzestaje uznawać zobowiązanie kredytowe na zasadzie memoriałowej,
- 2) Grupa spisuje lub tworzy rezerwy celowe na obserwowane znaczne obniżenie jakości kredytowej po przejęciu ekspozycji,
- 3) Grupa sprzedaje wierzytelności kredytowe ze znaczną ekonomiczną stratą kredytową,
- 4) Grupa przystaje na wymuszoną restrukturyzację zobowiązania kredytowego, jeśli jest prawdopodobne, że będzie to skutkowało zmniejszeniem zobowiązania finansowego, wynikającym ze znacznego umorzenia lub wydłużenia terminu spłaty kwoty głównej, odsetek lub (jeśli to właściwe) opłat,
- 5) Grupa wystąpiła z wnioskiem o bankructwo dłużnika lub też zgłosił podobne żądanie w odniesieniu do zobowiązania kredytowego dłużnika wobec grupy bankowej,
- 6) dłużnik wystąpił z wnioskiem lub zostało ogłoszone jego bankructwo, albo podobna ochrona, jeśli skutkowałoby to zaniechaniem lub opóźnieniem spłaty zobowiązania kredytowego wobec grupy bankowej,
- 7) dłużnik zalega wobec grupy bankowej dłużej niż 90 dni w zakresie dowolnego istotnego zobowiązania kredytowego. Przekroczenia sald uznaje się za zaległe, gdy klient przekroczył przyznany limit lub też, gdy obniżono mu taki limit poniżej bieżącej wykorzystanej kwoty.

Ekspozycje kapitałowe

W odniesieniu do ekspozycji kapitałowych Grupa stosuje uproszczoną metodę ważenia ryzykiem zgodną z Załącznikiem nr 5 do Uchwały 76/2010 KNF.

Definicja zdarzenia niewykonania zobowiązania (default) na produktach FM jest następująca:

- 1) nie wykonanie obowiązków wynikających z umowy i zawartych transakcji, w szczególności nie dokonanie przez klienta w terminie jakiegokolwiek wymaganej płatności,
- 2) wystąpienie zdarzenia faktycznego lub prawnego stwarzającego ryzyko postawienia klienta w stan upadłości lub likwidacji,
- 3) wystąpienie zdarzeń faktycznych lub prawnych, które powodują zwiększenie ryzyka niewywiązania się przez klienta z zobowiązań powstałych z tytułu transakcji, a w szczególności:
  - a) istotne, trwałe pogorszenie się sytuacji gospodarczej lub finansowej klienta, w tym również ustanowienie zarządu przymusowego lub innego zarządcy nad przedsiębiorstwem klienta,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- b) wszczęcie w stosunku do klienta jednego lub wielu postępowań sądowych, arbitrażowych, administracyjnych, egzekucyjnych lub zabezpieczających zmierzających do zaspokojenia roszczeń wierzycieli w stosunku do klienta,
  - c) zaprzestanie płacenia zobowiązań, uznanie na piśmie niemożności spłaty zobowiązań w terminie lub rozpoczęcie negocjacji z jednym lub kilkoma wierzycielami z zamiarem zmiany wysokości, podstawy prawnej lub terminu płatności zobowiązań,
  - d) niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez klienta wymagalnych zobowiązań wynikających z jakiejkolwiek umowy zawartej z Grupą lub inną instytucją finansową,
  - e) uzyskanie przez Grupę z biura informacji gospodarczej informacji o zwłoce w wykonywaniu zobowiązań pieniężnych przez klienta,
- 4) zostały podjęte działania zmierzające do podważenia uprawnień Grupy wynikających z umowy, transakcji lub jakichkolwiek udzielonych zabezpieczeń, lub takie uprawnienia są w jakikolwiek inny sposób kwestionowane, w szczególności w drodze oświadczeń klienta o nieuznawaniu wiarygodności Grupy lub dochodzenia przez klienta stwierdzenia nieważności umowy lub jakiejkolwiek transakcji przez właściwy organ,
- 5) powstanie okoliczności, które mogłyby w opinii Grupy mieć istotny negatywny wpływ na działalność lub sytuację (finansową lub inną) klienta, w szczególności na możliwość wykonania przez Grupę jej uprawnień wynikających z umowy lub jakichkolwiek udzielonych zabezpieczeń,
- 6) złożenie fałszywych lub poświadczających nieprawdę oświadczeń,
- 7) nieustanowienie przez klienta zabezpieczenia dla wykonania jego zobowiązań z tytułu transakcji uzgodnionego pomiędzy klientem a Grupą lub wystąpienie zdarzenia faktycznego lub prawnego powodującego częściową lub całkowitą nieważność, utratę, zmniejszenie lub pogorszenie warunków prawnych zabezpieczenia ustanowionego przez klienta lub podmiot zabezpieczający.

W tabeli poniżej zaprezentowano strukturę powiązań pomiędzy wewnętrznymi i zewnętrznymi ocenami ratingowymi.

Powiązania pomiędzy wewnętrznymi i zewnętrznymi ocenami ratingowymi

Ocena ratingowa ING	S&P/Fitch IBCA	Moody's
1	AAA	Aaa
2	AA+	Aa1
3	AA	Aa2
4	AA-	Aa3
5	A+	A1
6	A	A2
7	A-	A3
8	BBB+	Baa1
9	BBB	Baa2
10	BBB-	Baa3
11	BB+	Ba1
12	BB	Ba2

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

13	BB-	Ba3
14	B+	B1
15	B	B2
16	B-	B3
17	CCC	Caa1
18	CC	Ca
19	C	C
20	D	C
21	D	C
22	D	C

2.2.2 PROCES NADAWANIA WEWNĘTRZNYCH OCEN RATINGOWYCH

W procesie ratingowym Grupa określa rating klienta, emitenta lub dostawcy zabezpieczenia. Rating stanowi miarę prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania PD.

Jeden podmiot może w danym momencie posiadać w Grupie tylko jeden ważny rating. Rating ten jest wiążący dla wszystkich spółek w Grupie ING.

Na oznaczenie ratingu nadanego w Grupie w procesie ratingowym składają się:

- 1) dwuliterowy prefiks, oznaczający rodzaj modelu PD,
- 2) liczba z przedziału od 1 do 22, która jest tzw. klasą ryzyka.

Pierwsza litera prefiksu ratingu określa rodzaj klienta albo segment klientów. Druga litera prefiksu ratingu wskazuje metodę oceny klienta. Przykłady znaczenia liter dla kilku wybranych prefiksów ratingu wykorzystywanych w Grupie zostały zaprezentowane w poniższych tabelach.

Znaczenie pierwszej litery prefiksu w wybranych modelach PD

Lp.	Pierwsza litera prefiksu	Rodzaj lub segment klienta
1.	B	Banki
2.	F	Instytucje finansowe
3.	C	Klient korporacyjny o obrotach powyżej 100 mln €
4.	K	Klient korporacyjny o obrotach poniżej 100 mln €
5.	G	Instytucje (w tym instytucje rządowe, samorządowe)
6.	R	Finansowanie specjalistyczne nieruchomości przychodowych
7.	J	Finansowanie specjalistyczne typu <i>project finance</i>
8.	Y	Kraj

Znaczenie drugiej litery prefiksu w wybranych modelach PD

Lp.	Druga litera prefiksu	Wybrana metoda oceny klientów
1.	C	rating określony w modelu ratingowym PD dla przedsiębiorców z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (z wyłączeniem Niemiec)
2.	L	(a) rating określony z wykorzystaniem modelu PD dla dużych przedsiębiorców (b) rating określony z wykorzystaniem modelu PD dla samorządów lokalnych lub ich instytucji
3.	I	(a) rating określony z wykorzystaniem modelu PD dla instytucji finansowych (b) rating implikowany

Przykładowo:

- a) prefiks CL oznacza rating przedsiębiorcy o obrotach powyżej 100 mln €, który nie podlega modelowi właściwemu dla finansowania specjalistycznego,
- b) prefiks KC oznacza rating przedsiębiorcy o obrotach powyżej 100 mln €, który nie podlega modelowi właściwemu dla finansowania specjalistycznego,
- c) prefiks BC oznacza rating banku komercyjnego,
- d) prefiks GC oznacza rating rządu centralnego,
- e) prefiks YD oznacza rating kraju,
- f) prefiks FU oznacza rating takich podmiotów jak np.:
  - przedsiębiorstwo finansowe nie przyjmujące depozyty detaliczne, udzielające kredytów dla osób fizycznych oraz przedsiębiorstw,
  - przedsiębiorstwo udzielającego pożyczek konsumenckich, wyłącznie dla osób fizycznych,
  - firma leasingowa, faktoringowa.

Opis klas ryzyka wykorzystywanych w procesie ratingowym przedstawiony został w rozdziale 2.2.1.

Przedsiębiorcy

Proces nadawania wewnętrznych ocen ratingowych w przypadku przedsiębiorców, kredytowania specjalistycznego i skupu wierzytelności wykorzystuje odpowiednie modele ratingowe.

W procesie tym AM (linia biznesowa) kompletuje informacje niezbędne dla potrzeb modelu ratingowego i wprowadza je do systemu informatycznego wspomagającego ustalanie ratingu instytucji. Na podstawie propozycji AM ustalenia ratingu dokonuje RM (Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Rynkowym). W procesie ratingowym może być wykorzystana apelacja. Przykładem modelu ratingowego dla kredytowania specjalistycznego jest model ratingowy RR. Przykładem modelu ratingowego dla przedsiębiorców są modele CL (duże przedsiębiorstwa) i KC (małe i średnie przedsiębiorstwa). W przypadku skupu wierzytelności przedsiębiorców do oceny stron transakcji wykorzystuje się odpowiednie modele ratingowe dla przedsiębiorców.

Instytucje - banki

Proces nadawania wewnętrznych ocen ratingowych w przypadku instytucji - banków przebiega analogicznie jak w przypadku przedsiębiorców, z uwzględnieniem modelu ratingowego

odpowiedniego dla instytucji.

W procesie tym AM (linia biznesowa) kompletuje informacje niezbędne dla potrzeb modelu ratingowego i wprowadza je do systemu informatycznego wspomagającego ustalanie ratingu instytucji. Na podstawie propozycji AM ustalenia ratingu dokonuje RM (Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Rynkowym). W procesie ratingowym może być wykorzystana apelacja.

2.2.3 PROCES ZARZĄDZANIA I UZNAWANIA METOD OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

Bank

Zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, tym niemniej nie mogą zastępować zdolności kredytowej finansowanego podmiotu, która jest czynnikiem warunkującym udzielenie ekspozycji kredytowej.

Ustanowione zabezpieczenia spełniają następującą rolę:

a) finansową:

- mają ograniczyć straty na ekspozycji kredytowej w przypadku materializacji ryzyka kredytowego tzn. zaprzestania regulowania umownych zobowiązań przez dłużnika,
- mogą być uwzględniane w procesie szacowania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz szacowania rezerw kolektywnych dla portfela kredytowego z tytułu utraty wartości aktywów, jeśli spełniają warunki określone w regulacjach bankowych dotyczących zabezpieczeń. Przypisane poszczególnym kategoriom zabezpieczeń stopy odzysku, zostały wyznaczone na podstawie modelu LGD,

b) pozafinansową:

- zwiększają uprawnienia kontrolne Banku jako wierzyciela przez ograniczenie możliwości dysponowania przez dostawcę zabezpieczenia majątkiem obciążonym na rzecz Banku,
- wzmacniają pozycję negocjacyjną Banku w stosunku do dłużnika (klienta), innych wierzycieli dłużnika i dostawcy zabezpieczenia.

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- ochronę kredytową rzeczywistą związaną z zabezpieczeniami rzeczowymi,
- ochronę kredytową nierzeczywistą związaną z zabezpieczeniami osobistymi.

Zmniejszenie ryzyka kredytowego Banku z tytułu ekspozycji kredytowej w sytuacji niewykonania zobowiązania przez dłużnika, jego niewypłacalności, upadłości lub innego przypadku naruszenia umowy kredytowej, regulaminu i/lub umowy zabezpieczeń w przypadku:

- ochrony kredytowej rzeczywistej wynika z prawa Banku do upłynnienia, dokonania transferu lub przejęcia, bądź zatrzymania określonych aktywów, lub
- ochrony kredytowej nierzeczywistej wynika ze zobowiązania strony trzeciej do zapłacenia określonej kwoty.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Regulacje Banku w zakresie zabezpieczeń zawierają m.in.:

- wskazanie kryteriów dotyczących uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określenie generalnych zasad, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- określenie szczegółowych zasad dla poszczególnych rodzajów zabezpieczeń rzeczowych i osobistych uczestniczących w szacowaniu odzysków (m.in. w zakresie ustalania wartości zabezpieczenia, wymogów w zakresie ubezpieczenia przedmiotu zabezpieczenia rzeczowego, preferowanych form prawnych zabezpieczenia, wymogów dotyczących podmiotów udzielających zabezpieczeń osobistych, pozostałych wymogów dotyczących zabezpieczeń osobistych i rzeczowych).

Ponadto regulacje Banku w zakresie zabezpieczeń uwzględniają szczególnie te aspekty Uchwały 76/2010 KNF, które dotyczą kwestii stosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Każdemu typowi zabezpieczenia przypisana jest określona przez odpowiedni model LGD stopa odzysku, która jest szacowana w oparciu o długoterminowe obserwacje odzysków z poszczególnych grup zabezpieczeń zarejestrowanych w bankowej bazie danych.

Regulacje Banku określają również sposób prezentacji i zatwierdzania zabezpieczeń w procesie udzielania ekspozycji kredytowej oraz zasady prezentacji i zatwierdzania monitoringu zabezpieczeń.

Pewność prawną i zakres jurysdykcji przypisanej do stosowanych instrumentów ograniczających ryzyko Bank zweryfikował w zewnętrznej, renomowanej kancelarii prawnej.

W procesie doboru zabezpieczeń Bank dąży do optymalizacji katalogu zabezpieczeń danej ekspozycji kredytowej, czemu służy:

- wybór w pierwszej kolejności zabezpieczeń o jak najwyższej stopie odzysku, a jednocześnie o mało kosztownym monitoringu,
- różnicowania (dywersyfikacji) typów zabezpieczeń danej ekspozycji kredytowej,
- unikanie zabezpieczeń tej samej ekspozycji kredytowej, które są ze sobą skorelowane w taki sposób, że pogorszenie jakości jednego z zabezpieczeń spowoduje pogorszenie jakości innego zabezpieczenia.

ING Lease (Polska) Sp. z o.o. (ING LP)

Podstawowym zabezpieczeniem transakcji leasingowych jest fakt, że firma leasingowa jest właścicielem przedmiotów finansowanych w ramach umowy leasingowej. Takie zabezpieczenie spełnia zarówno rolę finansową jak i pozafinansową.

Sprzedaż finansowanego aktywa w przypadku konieczności wypowiedzenia umowy leasingowej zmniejsza lub całkowicie eliminuje stratę na ekspozycji kredytowej. Dodatkowo

odsprzedawalność finansowanego aktywa wpływa na poziom LGD (stopa odzysku przypisana jest poszczególnym rodzajom przedmiotów leasingu) a co za tym idzie na poziom rezerw zarówno kolektywnych jak i celowych. Odsprzedawalność przedmiotów leasingu oceniana jest metodą ekspercką na etapie wnioskowania o leasing i jest jednym z podstawowych parametrów branych pod uwagę przy ocenie wnioskowanych transakcji leasingowych i wpływających na ostateczną decyzję kredytową (nierzadko jest to parametr bardziej istotny niż sytuacja finansowa klienta).

Dzięki własności przedmiotu leasingu po stronie firmy leasingowej, ING LP po wypowiedzeniu umowy leasingu może przejąć fizyczną kontrolę nad przedmiotem i jako właściciel sprzedać go stronie trzeciej po cenie rynkowej uzgodnionej między leasingodawcą a potencjalnym nabywcą. Groźba utraty przedmiotu leasingu przez leasingobiorcę powoduje, że klienci często spłacają w pierwszej kolejności zaległe zadłużenie w stosunku do firm leasingowych a dopiero w następnej kolejności innym podmiotom (szczególnie jeśli wartość rynkowa przedmiotu leasingu przewyższa ekspozycję kredytową lub finansowany przedmiot jest kluczowy dla działalności klienta).

ING Commercial Finance S.A. (ING CF)

Podstawowym zabezpieczeniem finansowania udzielonego w formie faktoringu jest cesja wierzytelności handlowych, które są finansowane przez ING CF. Udzielone klientowi finansowanie powinno zostać spłacone przez dłużników z wierzytelności przekazanych do faktoringu przez klienta lub w przypadku faktoringu pełnego ubezpieczyciela ubezpieczającego ryzyko niewypłacalności dłużnika, co powoduje rozproszenie ryzyka kredytowego i ogranicza potencjalną stratę na ekspozycji faktoringowej w przypadku problemów finansowych klienta.

Zabezpieczenia uwzględniane są w procesie szacowania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz rezerw.

Regulacje ING CF w zakresie zabezpieczeń zawierają wskazanie zasad ustalania wartości i monitorowania zabezpieczeń oraz kryteriów uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego. Każdemu zabezpieczeniu jest przypisana odpowiednia stopa odzysku w modelu LGD.

2.2.4 MECHANIZMY KONTROLI SYSTEMÓW RATINGOWYCH

Grupa stosuje niżej opisane zasady nadawania wewnętrznych ocen ratingowych, definicje, metody i dane do szacowania i zatwierdzania parametrów ryzyka kredytowego PD, EAD i LGD.

Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego

Zarządzenie modelami w Grupie jest uregulowane w dokumencie „Polityka Zarządzania Modelami Ryzyka i Modelami Wyceny w ING Banku Śląskim S.A.”. Dokument ten precyzuje, że modele stosowane w Grupie są budowane według „Standardu metodologicznego budowy modeli ryzyka kredytowego”.

Standard ten spełnia wymogi Uchwał KNF, w szczególności zawiera m.in. definicje parametrów

ryzyka, wielkości prób wymaganych do budowy modeli, długość minimalnych szeregów czasowych, sposoby budowy modeli w podstawowym podziale na modele statystyczne, eksperckie oraz hybrydowe oraz szereg innych aspektów, niezbędnych do wypełnienia wymagań regulacyjnych.

Operacyjne stosowanie modeli jest określone w Instrukcji Kredytowej.

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (realizowana przez Menedżera Ryzyka) przeprowadzana jest niezależnie od oceny funkcji komercyjnych (realizowanych przez doradcę klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu. W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu danego kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22, których ekspozycja jest tzw. „kredytem trudnym”, Właścicielem Ratingu zostaje jednostka zajmująca się restrukturyzacją i windykacją kredytu (tj. Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka). Właściciel Ratingu określa propozycję ratingu z wykorzystaniem modelu ratingowego dedykowanego dla danej grupy klientów. Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji - przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności wyboru odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określenie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania modeli ratingowych mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ryzyka w procesie tzw. apelacji ratingu.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez kredytobiorcę, w szczególności:
  - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
  - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W Grupie ING Banku Śląskiego S.A. funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces ratingowy, wykorzystywany w całej Grupie ING, zapewniający między innymi scentralizowane gromadzenie ratingów klientów.

Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów

Przeгляд ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez Właściciela Ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- Właściciel Ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Grupa zakończyła relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez Właściciela Ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie (z zastrzeżeniem, że rating klienta nieregularnego nie wygasa).

Monitoring i walidacja systemów ratingowych

Zgodnie z wewnętrzną polityką zarządzania modelami w ING Banku Śląskim S.A. modele są regularnie monitorowane oraz podlegają procesom walidacji przez niezależną jednostkę walidacyjną.

Monitorowanie modelu to okresowa weryfikacja wyników generowanych przez model w porównaniu z założeniami teoretycznymi modelu. Podczas monitoringu Grupa m.in. weryfikuje czy dane wejściowe do modelu nie uległy zniekształceniu, czy wyniki generowane przez model są nadal wiarygodne i adekwatne do ewentualnych zmian, które zaszły w otoczeniu, jak również w samej Grupie i procesach w nim występujących.

Walidacja modelu to niezależna weryfikacja prawidłowości funkcjonowania modelu, prowadzona przez osoby nie będące modelarzami i nie podejmujące decyzji związanych z wyborem metodologii wykorzystanej do budowy modelu. Proces walidacji polega na niezależnej weryfikacji wyników modelu. Jego celem jest sprawdzenie:

- a) adekwatności wybranej metody oraz prawidłowości założeń, które leżą u podstaw modelu,
- b) jakości danych,
- c) funkcjonowania modelu,
- d) kompletności i jakości dokumentacji modelu,
- e) adekwatności wkładu eksperckiego w model,

- f) przebiegu procesu modelowania oraz wyników modelu pod kątem zgodności z obowiązującymi wymogami regulacyjnymi, procedurami wewnętrznymi w Grupie oraz najlepszymi praktykami rynkowymi,
- g) prawidłowości implementacji modelu.

Weryfikacja powyższych elementów jest jednym ze sposobów ograniczania ryzyka modeli. Jednostka walidacyjna sporządza szczegółowe raporty z walidacji, które podkreślają główne słabości (o ile występują) oraz ograniczenia modelu. Wydane rekomendacje mają na celu ograniczenie ryzyka oraz słabości modelu, przyczyniają się do ciągłego rozwoju modeli. Raporty z walidacji są prezentowane na posiedzeniach odpowiedniego komitetu. Monitoring realizacji rekomendacji powalidacyjnych odbywa się zgodnie z „Regulaminem monitorowania realizacji działań ograniczających ryzyko” obowiązującym w Grupie, z wykorzystaniem aplikacji iRisk. Szczegółowe zasady funkcjonowania zespołu walidacji i samego procesu walidacji zostały uregulowane w Polityce Walidacji Modeli. Informacje na temat sposobu przeprowadzania walidacji modeli z poszczególnych obszarów ryzyka znajdują się w instrukcjach walidacyjnych odpowiednio dla ryzyka - kredytowego, rynkowego oraz operacyjnego.

Koncepcję cyklu życia modelu i zakres odpowiedzialności poszczególnych jednostek w ramach tego cyklu określa „Polityka Zarządzania Modelami Ryzyka i Modelami Wyceny w ING Banku Śląskim S.A.”

2.2.5 ZAKRES STOSOWANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH DO CELÓW INNYCH NIŻ OBLICZENIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM PRZY UŻYCIU METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW IRB

Grupa ING Banku Śląskiego S.A. i cała Grupa ING posiada modele PD, LGD i EAD zbudowane zgodnie z wymaganiami Bazylei oraz lokalnych uchwał KNF (w tym Uchwały 76/2010 KNF) także dla celów innych niż tylko kalkulacja kapitału regulacyjnego.

Zgodnie z wytycznymi organów nadzorczych istnieją trzy obszary, gdzie powinny być zastosowane komponenty metody IRB:

- pomiar i zarządzanie ekspozycją kredytową,
- proces planowania i ustalania strategii,
- raportowanie.

Te trzy obszary służą jako szybki sprawdzian czy komponenty metody IRB są rzeczywiście stosowane w Grupie w procesach zarządzania ryzykiem.

W niniejszym dokumencie wykorzystywane jest pojęcie kapitału w różnym rozumieniu. Istotne jest rozróżnienie następujących typów kapitału i ich przeznaczenia:

- Kapitał Regulacyjny (Basel) jest definiowany przez regulatorów i składa się z: kapitału akcyjnego podstawowego (I rzędu), kapitału uzupełniającego (II rzędu) oraz kapitału zapasowego - wymaganych dla absorpcji straty nieoczekiwanej. Kapitał Regulacyjny mierzy ryzyko portfela poprzez proste sumowanie poszczególnych ryzyk. W efekcie

ignoruje wewnętrzne relacje pomiędzy różnymi typami ryzyk. Niemniej wewnętrzne ryzyko Grupy jest częściowo dywersyfikowane poprzez użycie określonych przez regulatora korelacji dla ryzyka kredytowego (w metodzie IRB). Kapitał Regulacyjny jest kalkulowany tylko dla ryzyka kredytowego, operacyjnego i rynkowego. Jako składniki do obliczenia wielkości Kapitału Regulacyjnego na ryzyko kredytowe w metodzie IRB wykorzystywane są jedynie parametry PD, LGD, EAD i okres zapadalności,

- Kapitał Ekonomiczny (EC) jest definiowany w samodzielnej metodologii ING jako minimalna kwota kapitału potrzebna do pokrycia straty nieoczekiwanej (dla wszystkich istotnych rodzajów ryzyka) na określonym poziomie ufności i w określonym horyzoncie czasu. Rozumiana powszechnie w ING koncepcja kapitału ekonomicznego traktuje EC jako miarę ryzyka, stosowaną do podejmowania alternatywnych decyzji, zmierzających do niwelowania ryzyka w takich procesach jak: wycena transakcji czy pomiar dochodowości. EC obejmuje wszystkie typy ryzyka (kredytowe, transferowe, rynkowe, operacyjne i biznesowe).

Ekspozycja kredytowa – pomiar i zarządzanie

Grupa ING Banku Śląskiego S.A., jak i cała Grupa ING, wykorzystuje modele PD, LGD i EAD do wielu obszarów związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym. Poza obliczeniami Kapitału Regulacyjnego (RECAP) modele PD, LGD i EAD są wykorzystywane także w:

- a) obliczeniach Kapitału Ekonomicznego lub inaczej kapitału wewnętrznego (INCAP),
W obliczeniach INCAP metodologia ING wykorzystuje podejście oparte o algorytmy szacowania kapitału regulacyjnego opisane w Uchwale 76/2010 KNF. Danymi wejściowymi do określenia INCAP są wartości parametrów PD, LGD, EAD generowane przez te same modele, które są stosowane do szacowania Kapitału Regulacyjnego z korektami określonymi w metodologii INCAP. Ponadto korygowane są same formuły wyznaczania wag ryzyka i kapitału (np. jest używany przedział ufności 99,95%, brak współczynnik skalowania 1,06 korygującego obliczenia kapitału itd.).
- b) obliczeniach wielkości rezerw według IFRS,
Modele PD, LGD i EAD są wykorzystywane do kalkulacji rezerw kolektywnych w zakresie tzw. portfela IBNR (Incured But Not Recognised), czyli portfela, na którym strata została poniesiona, ale na dzień bilansowy tej straty nie rozpoznano, oraz do kalkulacji rezerw w zakresie tzw. portfela INSFA (Individually Not-significant Financial Assets) z rozpoznaną utratą wartości na należnościach indywidualnie nieznaczących.
Istnieje jednak kilka różnic w obliczaniu PD, LGD i EAD dla potrzeb Kapitału Regulacyjnego i określenia wielkości rezerw na straty kredytowe np. wielkość PD dla potrzeb kalkulacji rezerw jest korygowana okresem ujawnienia strat, z parametru LGD są wykluczane koszty pośrednie itd.
- c) procesie udzielania kredytów,
W segmencie klienta korporacyjnego modele stosuje się bezpośrednio w:
  - procesie oceny ryzyka kredytowego związanego z klientem,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

- zdecentralizowanym procesie zatwierdzania transakcji kredytowych,
- procesie określenia maksymalnej wielkości apetytu na ryzyko Grupy dla określonej grupy dłużników

Ratingi są również wykorzystywane w Grupie podczas określania limitów referencyjnych dla klientów segmentu korporacyjnego.

W przypadku segmentu klientów detalicznych:

- model PD jest wykorzystywany w procesie podejmowania decyzji kredytowych, w procesie oceny wiarygodności kredytowej klienta. Klienci z nieakceptowanym przez Grupę poziomem ryzyka są odrzucani w procesie kredytowym.
- dodatkowo dla kredytów konsumpcyjnych (segment CLN) model jest częścią zintegrowanej oceny klienta, w ramach której wyznaczane są tzw. „grupy ryzyka” wpływające na różne elementy procesu kredytowego oraz dostępnego produktu tj: poziom kompetencji kredytowych, maksymalna możliwa wysokość kwoty kredytu, maksymalny okres kredytowania, modele LGD są wykorzystywane w procesie ustalania punktu odcięcia (tzw cut-off, czyli kryterium odrzucenia wniosku).

d) obliczeniach ceny kredytu,

Grupa ING Banku Śląskiego, do wyceny kredytu wykorzystuje ocenę relacji dochodów (pomniejszonych o koszt pozyskania pieniądza, tj. premię płynności) do zaangażowanych aktywów ważonych ryzykiem RWA (tj. profilu ryzyka klienta zależnego m.in. od jego ratingu i jakości zabezpieczeń), wyliczaną na poziomie transakcji i/lub klienta i/lub grupy kapitałowej klienta.

W Grupie stosowane są minimalne poziomy dochodowości, wyznaczone na poziomie transakcji, a także na poziomie pojedynczego klienta i grupy kapitałowej, do której należy dany klient. Spółki zależne Banku dla małych transakcji stosują uproszczoną wycenę kredytów dla klientów.

e) określaniu limitów referencyjnych.

Ratingi są wykorzystywane w Grupie podczas określania limitów referencyjnych dla klientów segmentu korporacyjnego.

Limit referencyjny jest teoretycznym maksymalnym apetytem Grupy na ryzyko w zakresie jednej grupy powiązanych prawnie klientów segmentu korporacyjnego, wyrażony jako limit na poziomie koncentracji ryzyka, obejmującej łącznie limity: kredytowy, inwestycyjny, pre-settlement i money market. Tak określony Limit referencyjny koresponduje z konsumpcją kapitału ekonomicznego dla ryzyka kredytowego i transferowego.

W Grupie zdefiniowany powyżej limit referencyjny nie stanowi podstawy do przedstawienia konkretnej oferty kredytowej dla klienta. Taką rolę spełnia natomiast Limit szacowany w procedurach Fast Track2.

Proces planowania i określania strategii

Proces planowania i określania strategii Grupy oprócz części finansowej zawiera również część kapitałową. Część kapitałowa przygotowana jest przez Departament Zarządzania Kapitałem we współpracy z właściwymi jednostkami Grupy odpowiedzialnymi za poszczególne rodzaje ryzyka. Jedną ze składowych tego procesu jest planowanie ryzyka kredytowego bazujące na

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

parametrach metody wewnętrznych ratingów (PD, LGD, EAD) - w zakresie wydanej zgody przez KNF/DNB, elementach metody standardowej - dla ekspozycji detalicznych oraz kapitału ekonomicznego. Metodologia planowania uwzględnia oczekiwany rozwój Grupy oraz spodziewane zmiany w otoczeniu zewnętrznym. Uzyskane wartości stanowią podstawę do oceny adekwatności oraz wyznaczenia limitów kapitałowych i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w ramach apetytu na ryzyko (RAS). Plan kapitałowy zatwierdzany jest przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą.

Raportowanie

Departament Modelowania i Raportowania Ryzyka Korporacyjnego Ryzyka Kredytowego przygotowuje miesięczne raporty o ryzyku kredytowym korporacyjnym (w tym o ekspozycjach objętych metodą AIRB), natomiast w przypadku ryzyka kredytowego ekspozycji detalicznych raporty są przygotowywane przez Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym. W zakresie ekspozycji detalicznych Bank jest na etapie roll-out planu wdrożenia metody AIRB dla klasy ekspozycji detalicznych lub warunkowych ekspozycji detalicznych, z trwałym wyłączeniem portfela ekspozycji wobec przedsiębiorców (small business).

Departament Rachunkowości generuje obligatoryjne kwartalne raporty o aktywach ważonych ryzykiem i minimalnym Kapitale Regulacyjnym (COREP). Podstawowym narzędziem do raportowania w Grupie ING Banku Śląskiego - jak i w całej Grupie ING - jest VORTEX, globalna scentralizowana baza danych o ryzyku kredytowym, która dostarcza szerokiej informacji o różnych aspektach ekspozycji kredytowych, zarówno na poziomie transakcyjnym jak i na różnych poziomach agregacji. Raporty Vortex zawierają informacje o parametrach ryzyka: PD, LGD, EAD, EC, RWA, minimalnym Kapitale Regulacyjnym, saldzie i zabezpieczeniach. Dane są dostępne dla uprawnionych użytkowników (według określonych praw dostępu) z obszaru ryzyka, front-office i finansów na wszystkich szczeblach zarządzania.

2.2.6 SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH KLAS EKSPOZYCJI W PODZIALE NA KLASY JAKOŚCI DŁUŻNIKA

Podział ekspozycji na klasy jakości dłużnika dla poszczególnych klas ekspozycji został zaprezentowany w poniższych tabelach.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Podział ekspozycji na klasy jakości dłużnika: instytucje

INSTYTUCJE					
Klasa jakości dłużnika	Całkowite zaangażowanie	Średnia wartość straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) ważona kwotą ekspozycji w ujęciu procentowym	Średnia waga ryzyka ważona kwotą ekspozycji	Kwota udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych	Średnia wartość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania dla udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych
1	0,0			0,0	0,0
2	0,0			0,0	0,0
3	0,4	38,13	13%	0,4	0,4
4	110,6	19,03	8%	0,0	0,0
5	934,2	30,18	15%	65,5	32,2
6	460,4	23,81	14%	0,7	0,3
7	3 986,9	35,06	28%	1 193,4	30,8
8	810,7	36,79	34%	407,1	138,6
9	255,6	38,99	50%	77,4	22,0
10	359,8	40,16	52%	87,7	62,1
11	86,6	47,37	67%	32,3	12,1
12	122,1	36,60	66%	109,6	80,5
13	17,7	20,12	56%	0,0	0,0
14	7,9	63,13	103%	0,7	0,5
15	34,5	40,17	116%	0,0	0,0
16	0,4	38,13	152%	0,0	0,0
17	13,9	60,77	223%	6,8	2,3
18	12,5	14,41	80%	4,0	0,4
19	7,7			7,7	0,0
20	0,0	63,13	789%	0,0	0,0
21	0,0			0,0	0,0
22	0,0			0,0	0,0
Razem	7 221,9	-	-	1 993,3	382,2

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Podział ekspozycji na klasy jakości dłużnika: przedsiębiorcy

PRZEDSIĘBIORCY					
Klasa jakości dłużnika	Całkowite zaangażowanie	Średnia wartość straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) ważona kwotą ekspozycji w ujęciu procentowym	Średnia waga ryzyka ważona kwotą ekspozycji	Kwota udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych	Średnia wartość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania dla udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych
1	0,0			0,0	0,0
2	0,0			0,0	0,0
3	0,1	48,82	275%	0,1	0,1
4	0,0			0,0	0,0
5	0,0			0,0	0,0
6	775,9	45,85	14%	622,3	127,8
7	2 456,2	41,84	28%	951,5	316,6
8	626,3	35,77	20%	270,9	54,4
9	3 304,4	31,78	33%	2 053,5	670,9
10	4 443,8	28,25	35%	2 346,2	704,4
11	7 209,6	29,22	50%	2 674,0	893,6
12	4 681,1	30,84	69%	1 233,1	460,7
13	6 792,2	27,53	68%	1 745,5	742,4
14	2 127,3	28,33	84%	574,6	244,4
15	2 940,1	23,75	79%	693,9	291,0
16	906,4	20,46	91%	224,6	101,7
17	254,6	25,40	122%	57,4	34,7
18	307,7	20,78	113%	31,1	10,7
19	322,7	27,05	146%	46,5	29,1
20	1 063,6	30,26	58%	68,8	56,5
21	0,9	67,55	49%	0,0	0,0
22	520,0	46,30	47%	8,1	5,9
Razem	38 732,9	-	-	13 602,1	4 744,9

2.2.7 CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA PONIESIONE STRATY W POPRZEDNIM OKRESIE

W procesie weryfikacji poziomu i źródeł strat Grupa monitoruje m.in.:

- współczynnik niewykonania zobowiązań (stopa default),
- poziom strat według parametru LGD, w tym jego składowe (stopa braku strat, stopy odzysków z zabezpieczeń, stopy odzysków z niezabezpieczonych części długów itd.),
- współczynnik konwersji (dla różnych modeli EAD i różnych typów produktów).

W ostatnim roku Grupa nie zaobserwowała wyższego od średniej poziomu poniesionych strat w stosunku do lat poprzednich.

2.2.8 PORÓWNANIE WYNIKÓW PROGNOZOWANYCH W RZECZYWISTYCH W DŁUŻSZYM OKRESIE CZASU

Grupa w ramach cyklicznego (co najmniej raz w roku) procesu monitoringu i walidacji modeli ryzyka kredytowego dedykowanych dla poszczególnych klas ekspozycji prowadzi porównanie przewidywanych przez modele poziomów parametrów ryzyka (PD, LGD, CCF) z ich rzeczywistymi poziomami. Zgodnie z wewnętrznymi procedurami monitoringu i walidacji modeli porównanie to bazuje na odpowiednio długim okresie obserwacji, pozwalającym na wiarygodną ocenę funkcjonowania procesu wewnętrznych ratingów. Monitoringi i walidacje modeli wykonane w okresie sprawozdawczym wykazały, że odchylenia wartości przewidywanych parametrów od ich rzeczywistych poziomów mieszczą się w założonym przedziale akceptacji z uwzględnieniem wymaganego stopnia konserwatywności.

2.3 INFORMACJE DOTYCZĄCE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

2.3.1 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE SALDOWANIA EKSPOZYCJI BILANSOWYCH I POZABILANSOWYCH

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w Banku, każdy klient korporacyjny lub nie-bankowa instytucja finansowa, przed rozpoczęciem zawierania transakcji pochodnych, musi podpisać z Bankiem stosowną Umowę Ramową, pozwalającą na kompensację zawieranych transakcji. Podpisanie dokumentacji prawnej jest warunkiem wprowadzenia do systemów przyznanym klientowi limitów, a te z kolei są niezbędne do zawierania transakcji.

Odstępstwo stanowią klienci bankowi, dla których zasadą jest obowiązek zawierania Umów Ramowych dla transakcji powyżej 1 roku. Tym niemniej, Bank ma podpisane stosowne umowy z większością swoich kontrahentów bankowych, za wyjątkiem kilku banków, z którymi zawierane są zazwyczaj bardzo krótkie transakcje wymiany walutowej (najczęściej 1-2 dniowe). Bank posiada opinie prawne oraz monitoruje zmieniające się przepisy, zgodnie z wymogami Uchwały KNF 76/2010.

2.3.2 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE WYCENY ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH I ZARZĄDZANIA ZABEZPIECZENIAMI

Bank

Regulacje Banku dotyczące zabezpieczeń opisują sposób wyznaczania wartości każdego rodzaju zabezpieczenia w ramach grupy zabezpieczeń rzeczowych i osobistych.

Bank wyróżnia następujące rodzaje wartości zabezpieczenia:

- wartość nominalna,
- skorygowana wartość nominalna,
- wartość godziwa.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Wartość nominalna zabezpieczenia to wartość wyrażona w walucie zabezpieczenia, wyznaczona przez ceny bieżące bez uwzględnienia wpływu innych czynników (w szczególności: wartość rynkowa, księgową, wartość przelanej na Bank wierzytelności) i ustalana indywidualnie dla każdego zabezpieczenia.

Skorygowana wartość nominalna to urealniona wartość zabezpieczenia z uwzględnieniem przesłanek niewykorzystanych przy ustalaniu wartości nominalnej. Jest ona określana, jeśli w ocenie Banku istnieją przesłanki, które nie zostały uwzględnione podczas określania wartości nominalnej zabezpieczenia, bądź zostały uwzględnione w niewystarczającym stopniu, a wpływają niekorzystnie na wartość zabezpieczenia.

Wartość godziwa zabezpieczenia wyliczana jest jako iloczyn stopy odzysku z zabezpieczenia (określanej na podstawie parametrów odpowiedniego modelu LGD) i wartości nominalnej, albo skorygowanej wartości nominalnej zabezpieczenia, jeśli zaistniały przesłanki jej wyznaczenia.

Przykładowo, podstawą do ustalania wartości nominalnej nieruchomości jest jej wartość rynkowa z wyceny rzeczoznawcy zewnętrznego dodatkowo zweryfikowana przez Zespół Wyceny w Banku. Powyższy obowiązek weryfikacji wartości przez Bank wynika z rekomendacji nałożonych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Przy ocenie wartości i płynności zabezpieczenia rzeczowych zwraca się uwagę na okres użytkowania aktywów, wiek aktywów, rynek zbytu dla specjalistycznych przedmiotów zabezpieczenia

W zależności od rodzaju zabezpieczenia, wartość jest monitorowana z określoną częstotliwością dostosowaną do zapisów Uchwały 76/2010 KNF.

Lista aspektów rozpatrywanych zarówno w procesie udzielania ekspozycji kredytowej i ustanawiania zabezpieczenia, jak i podczas jego monitorowania, obejmuje następujące zagadnienia:

- weryfikacja wartości zabezpieczenia,
- kontrola fizyczną zabezpieczenia rzeczowego (inspekcję),
- kontrola statusu formalno-prawnego zabezpieczenia (ustanowienie, uprawomocnienie, ubezpieczenie),
- weryfikacja sytuacji ekonomiczno-finansowej gwaranta/poręczyciela. (ustalenie ratingu).

Jednocześnie zaleca się, aby decydenci rozważyli większą częstotliwość monitorowania, jeśli zaistnieją określone przesłanki.

Zalicza się do nich m.in.:

- ryzyko związane z zabezpieczeniem,
- ryzyko częstej zmiany wartości zabezpieczenia,
- ryzyko reputacji.

Ustalając większą częstotliwość monitorowania zabezpieczenia należy też kierować się ekonomiczną efektywnością, tzn. mieć na uwadze relację nakładu kosztów monitorowania do

jego efektów.

Większa częstotliwość monitorowania, np. dla nieruchomości, jest wymagana w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych, jest też uzależniona od specyfiki nieruchomości oraz zindywidualizowanych czynników mających wpływ na jej wartość.

W odniesieniu do pozostałych zabezpieczeń rzeczowych częstszy monitoring - oprócz istotnych zmian warunków rynkowych - może być podyktowany stanem technicznym parku maszynowego, środków transportu, itp.

Regulacje Banku określają również sposób prezentacji i zatwierdzania zabezpieczeń w procesie udzielania ekspozycji kredytowej zgodnie z poziomem kompetencji kredytowych oraz zasady prezentacji i zatwierdzania monitoringu zabezpieczeń.

W indywidualnych kalkulacjach odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej i rezerw na zobowiązania pozabilansowe dla klientów z portfela ISFA wyznaczone są odpowiednie wagi odzysków z zabezpieczeń, które są przyjmowane do estymacji przyszłych przepływów pieniężnych. Wysokość wagi, z przedziału od 0 do 80%, uzależniona jest m.in. od rodzaju aktywa stanowiącego zabezpieczenie należności Banku, wysokości należności, która jest zabezpieczona daną nieruchomością, datą wyceny, wartością księgową.

ING Lease (Polska) Sp. z o.o. (ING LP)

W przypadku transakcji leasingowych podstawowym zabezpieczeniem jest własność przedmiotu leasingu. ING LP nie posiada odrębnych regulacji dotyczących zabezpieczeń transakcji leasingowych. Zasady ustanawiania zabezpieczeń oraz ich wartości wynikają ze specyfiki leasingu.

ING LP jako firma leasingowa kupując przedmiot leasingu od dostawcy staje się jego właścicielem a następnie, jako właściciel, oddaje przedmiot leasingu w użytkowanie leasingobiorcy (klientowi). Nabycie przedmiotu leasingu od dostawcy, z mocy prawa, odbywa się po cenie rynkowej. Wartość nabycia przedmiotu leasingu od dostawcy jest wartością początkową umowy leasingowej.

Zasady weryfikacji wartości przedmiotu leasingu w INGLP zawarte są w dwóch regulacjach. Dla ruchomości jest to „Instrukcja weryfikacji dostawcy i przedmiotu leasingu”, dla nieruchomości jest to „Polityka finansowania nieruchomości”.

Cena nabycia (wartość rynkowa) nowego przedmiotu-ruchomości, od dostawcy niepowiązanego z leasingobiorcą nie jest weryfikowana. Wartość używanego przedmiotu-ruchomości (niezależnie kto jest zbywcą) lub wartość nowego przedmiotu-ruchomości ale nabywanego od klienta lub firmy powiązanej z klientem, weryfikowana jest przez wycenę niezależnego rzeczoznawcy lub, o ile to możliwe przez wewnętrzną weryfikację wartości rynkowej przedmiotu. Wartość nabycia nieruchomości zawsze weryfikowana jest przez operat szacunkowy przygotowany przez niezależnego rzeczoznawcę.

W czasie trwania umowy leasingu, wartości finansowanych ruchomości nie są weryfikowane.

Wartości rynkowe finansowanych nieruchomości są weryfikowane minimum co 2 lata na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez niezależnego rzeczoznawcę. Dodatkowo w okresach rocznych, w których zewnętrzna wycena nieruchomości nie jest wymagana, INGLP sporządza wewnętrzną weryfikację wartości rynkowej finansowanych nieruchomości

ING Commercial Finance S.A. (ING CF)

W przypadku faktoringu standardowego (z i bez regresu) podstawowym zabezpieczeniem transakcji są wierzytelności nabywane od klienta wobec dłużników zgłoszonych do faktoringu.

Na etapie analizy wniosku faktoringowego oraz w trakcie obowiązywania umowy faktoringowej dokonywana jest przez ING CF bieżąca ocena jakości wierzytelności (analiza historii współpracy klienta i dłużnika, zapisów umów handlowych) oraz prowadzony jest monitoring sytuacji finansowej dłużników.

ING CF sporadycznie wykorzystuje inne formy zabezpieczeń jak np. hipoteki, przewłaszczenie majątku czy gwarancje bankowe. Zasady weryfikacji wartości zabezpieczeń znajdują się w Instrukcji Kredytowej ING CF. Zgodnie z tymi zasadami w przypadku ustanawiania:

- a) hipoteki – na etapie wniosku faktoringowego klient zobowiązany jest dostarczyć operat szacunkowy nieruchomości, nie starszy niż sprzed 12 miesięcy, wypis z Księgi Wieczystej nieruchomości oraz kopie polisy ubezpieczenia nieruchomości. W przypadku wpisów hipoteki na inny bank informację o aktualnym stanie zadłużenia zabezpieczonego hipoteką.
- b) przewłaszczenia/zastawu na aktywach – na etapie wniosku klient zobowiązany jest dostarczyć dokumenty potwierdzające wartość aktywów np. polisę ubezpieczeniową, wydruki stanów magazynowych.
- c) gwarancji bankowych - wymagane jest uzyskanie opinii Banku w odniesieniu do ryzyka banku wystawiającego gwarancję.
- d) gwarancja faktora (credit cover) – przejęcie ryzyka wypłacalności odbiorcy zagranicznego, przez faktora zagranicznego, ING CF weryfikuje czy faktor znajduje się na liście faktorów akceptowanych przez Grupę ING.

W związku z bardzo rzadkimi przypadkami korzystania z dodatkowych zabezpieczeń w Instrukcji kredytowej ING CF znajduje się zapis, że ocena płynności oraz wycena zabezpieczeń przeprowadzana jest zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami.

2.3.3 GŁÓWNE RODZAJE ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH

Bank

Bank przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, określając równocześnie w Regulacjach dotyczących zabezpieczeń preferencje odnośnie ich stosowania.

Przy czym wybór zabezpieczeń powinien być oparty na:

- powiązaniu wartości i jakości zabezpieczenia z prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania przez klienta. Oznacza to, że im gorszy rating klienta, tym ekspozycja kredytowa powinna być lepiej zabezpieczona,
- dążeniu do spełnienia warunków wskazanych w regulacjach, które umożliwiają m.in. uwzględnienie przypisanych do zabezpieczeń stóp odzysku w procesie szacowania wymogów kapitałowych i rezerw,
- respektowaniu ograniczeń w przyjmowaniu zabezpieczeń i uwzględniania wskazówek opisanych w regulacjach mających na celu minimalizację negatywnego odchylenia rzeczywistych stóp odzysku od oszacowanych w modelu LGD optymalizacji katalogu zabezpieczeń danej ekspozycji kredytowej w sytuacji, gdy istnieje określona pula dostępnych przedmiotów zabezpieczenia.

W Banku identyfikowane są następującego grupy zabezpieczeń:

- 1) Zabezpieczenia rzeczowe - umożliwiające odzyskanie wierzytelności przez Bank, w przypadku niewykonania zobowiązania przez klienta, w drodze upłynnienia określonego składnika aktywów dostawcy zabezpieczenia - ochrona kredytowa rzeczowista.
- 2) Bank wyróżnia następujące rodzaje aktywów, które mogą stanowić rzeczowe zabezpieczenie wierzytelności Banku z tytułu ekspozycji kredytowych:
  - nieruchomości,
  - aktywa ruchome - rzeczy oznaczone co do tożsamości,
  - aktywa ruchome - zapasy lub rzeczy oznaczone co do gatunku,
  - środki pieniężne (kaucje , lokaty oraz środki na pokrycie akredytywy z góry),
  - należności,
  - bony skarbowe,
  - obligacje znajdujące się w obrocie na giełdzie,
  - obligacje nie znajdujące się w obrocie na giełdzie/certyfikaty inwestycyjne,
  - akcje znajdujące się w obrocie na giełdzie,
  - akcje nie znajdujące się w obrocie na giełdzie,
  - jednostki uczestnictwa w Otwartych Funduszach Inwestycyjnych.
- 3) Zabezpieczenia osobiste - umożliwiające spłatę wierzytelności Banku, w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, z jakiegokolwiek składnika aktywów dostawcy zabezpieczenia - ochrona kredytowa nierzeczywista.
Bank wyróżnia następujące formy zabezpieczeń osobistych:
  - poręczenie według Prawa wekslowego lub Kodeksu Cywilnego,
  - gwarancja/regwarancja bankowa i gwarancja korporacyjna,
  - przystąpienie do długu.
- 4) W niektórych modelach LGD stosowanych w Banku na poziom odzysku ekspozycji z części niezabezpieczonej ma również wpływ tzw. klauzula „negative pledge”, która zobowiązuje klienta do nieustanawiania jakichkolwiek zabezpieczeń na swoim majątku

lub do istotnego ograniczenia tych zabezpieczeń wobec innych wierzycieli. Akceptacja klauzuli przez klienta podnosi poziom odzysku z części niezabezpieczonej.

- 5) Od kwietnia 2013 r. Bank traktuje produkt „wykupiona wierzytelność z regresem” jak zabezpieczenie. W związku z powyższym dostosowano zapisy regulacji w celu spełnienia zapisów Załącznika Nr 5 Uchwały 76/2010 KNF, a w szczególności w zakresie pewności prawnej, monitorowania oraz możliwości wykrywania pogarszania się jakości nabywanych wierzytelności. Jednocześnie w regulacjach opisano warunki, by zabezpieczenie mogło być przyjmowane do szacowania odzysków. Proces monitorowania jest podzielony pomiędzy Jednostkę Kredytową (JK) i Jednostkę Ryzyka (JR) z jednej strony oraz Jednostkę Operacyjną (JO) w Banku z drugiej strony.

JO w trybie dziennym monitoruje terminowość płatności i inne przypadki zaistnienia sygnałów ostrzegawczych świadczących o pogorszeniu jakości wykupionych wierzytelności, o czym na bieżąco informuje JK.

Natomiast JK, uwzględnia te informacje ramach monitoringu bieżącego, a dodatkowo w ramach monitoringu okresowego, analizuje dodatkowe informacje mogące wpłynąć negatywnie na jakość wykupionych wierzytelności przyjmowanych na zabezpieczenie.

- 6) Stosuje się również dodatkowe rodzaje zabezpieczeń, które wzmacniają pozycję negocjacyjną Banku lub zwiększają uprawnienia kontrolne Banku jako wierzyciela. Do dodatkowych zabezpieczeń należą m.in.:
- list intencyjny/patronacki/oświadczenia patronackie,
  - weksel in blanco,
  - cesja praw z polisy majątkowej,
  - ubezpieczenie kredytu w Zakładzie Ubezpieczeniowym,
  - ubezpieczenie należności krajowych (polisa wystawiona na ING BSK lub cesja polisy).

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka,
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych,
- środki trwałe i obrotowe,
- należności.

W ogólnej puli zabezpieczeń przyjętych przez Bank niewielki udział mają zabezpieczenia

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

w formie gwarancji bankowych oraz papiery wartościowe.

ING Lease (Polska) Sp. z o.o. (ING LP)

W przypadku transakcji leasingowych podstawowym zabezpieczeniem jest własność przedmiotu leasingu. ING LP nie posiada odrębnych regulacji dotyczących zabezpieczeń transakcji leasingowych. Zasady ustanawiania zabezpieczeń oraz ich wartości wynikają ze specyfiki leasingu.

ING Commercial Finance S.A. (ING CF)

W przypadku faktoringu standardowego (z i bez regresu) podstawowym zabezpieczeniem transakcji są wierzytelności nabywane od klienta wobec dłużników zgłoszonych do faktoringu.

Poza cesją wierzytelności na zabezpieczenie ING CF pozyskuje również weksel in blanco klienta, często poręczony przez udziałowców klienta, pełnomocnictwo do rachunku bankowego klienta oraz w przypadku faktoringu pełnego korzystamy z ubezpieczenia ryzyka niewypłacalności dłużnika w jednym z towarzystw ubezpieczeniowych oferujących ubezpieczenie wierzytelności. W przypadku reverse faktoringu ING CF nie korzysta z dodatkowych zabezpieczeń z uwagi na kierowanie tego produktu jedynie do wybranych klientów (w bardzo dobrej sytuacji finansowej) z segmentu klientów strategicznych. Podstawowym zabezpieczeniem tych transakcji jest pełnomocnictwo do rachunku bankowego.

ING CF sporadycznie wykorzystuje inne formy zabezpieczeń jak np. hipoteki, przewłaszczenie majątku czy gwarancje bankowe.

2.3.4 GŁÓWNE RODZAJE GWARANTÓW I KONTRAHENTÓW KREDYTOWYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH ORAZ ICH WIARYGODNOŚĆ KREDYTOWA

Głównym gwarantem kredytowym ING Banku Śląskiego S.A. jest Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. W poniższej tabeli zaprezentowano dziesięciu największych gwarantów oraz posiadaną przez nich wartość zabezpieczenia. Bank nie stosuje kredytowych instrumentów pochodnych.

Lp.	Dostarczyciel gwarancji	Wartość zabezpieczenia	ING Bank Rating 31.12.2013
1.	Gwarant 1	636,3	BC07
2.	Gwarant 2	107,4	CL08
3.	Gwarant 3	99,9	CI08
4.	Gwarant 4	71,9	CL12
5.	Gwarant 5	50,8	FU06
6.	Gwarant 6	39,2	CL11
7.	Gwarant 7	32,9	KC15
8.	Gwarant 8	32,7	GL09
9.	Gwarant 9	30,7	GL07
10.	Gwarant 10	30,0	BC07

2.3.5 KONCENTRACJA RYZYKA RYNKOWEGO LUB KREDYTOWEGO W ZAKRESIE STOSOWANYCH INSTRUMENTÓW OGRANICZANIA RYZYKA

Główną formą przyjmowanych zabezpieczeń są hipoteki (80% całkowitej sumy), gdyż instytucja jest znacząco zaangażowana w finansowanie zakupu nieruchomości mieszkalnych oraz w finansowanie nieruchomości komercyjnych.

Wartość ekspozycji zabezpieczonej przez uznane zabezpieczenie finansowe stanowi 20,9 mln PLN oraz dotyczy ekspozycji detalicznych.

3. INFORMACJE DOTYCZĄCE RYZYKA OPERACYJNEGO

3.1 OGÓLNY OPIS PROCESU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM W BANKU

ING Bank Śląski S.A. zarządza ryzykiem operacyjnym kierując się wymogami wynikającymi z przepisów prawa, rekomendacjami i uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego i innych regulatorów.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest integralnym elementem procesu zarządzania Bankiem, co oznacza, że informacje uzyskane w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym są uwzględniane w procesach decyzyjnych dotyczących działalności biznesowej.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym dotyczy wszystkich sfer działalności Banku oraz działalności Grupy kapitałowej Banku, współpracy z outsourcerami, klientami, partnerami i stanowi spójną, stałą praktykę obejmującą następujące elementy:

- a) środowisko wewnętrzne,
- b) ustalanie celów,
- c) identyfikację ryzyka,
- d) ocenę ryzyka,
- e) przeciwdziałanie ryzyku,
- f) działania kontrolne,
- g) monitorowanie ryzyka,
- h) raportowanie i przejrzystość działania.

Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym sprawuje Rada Nadzorcza, która na podstawie okresowej informacji zarządczej, na kwartalnych posiedzeniach dokonuje oceny efektywności działań w tym zakresie.

Zarząd Banku, po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej, określa strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym, wprowadzając spójny pakiet wewnętrznych dokumentów normatywnych regulujących zakres, zasady i obowiązki pracowników Banku związane z ograniczaniem skutków i prawdopodobieństwa wystąpienia incydentów w tym obszarze.

Szczególnie istotną rolę w zapewnieniu ciągłości i spójności zarządzania ryzykiem pełni Komitet Zarządzania Ryzykiem Niefinansowym Banku obejmujący zakresem ryzyko operacyjne, ryzyko braku zgodności oraz przeciwdziałanie oszustom zewnętrznym i wewnętrznym. Funkcję wspierającą Komitetu Banku pełnią Komitety Ryzyka Niefinansowego w liniach biznesowych.

Struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym uwzględnia zakres i specyfikę działalności prowadzonej przez Bank, istniejące linie biznesowe, segmenty klientów oraz grupy produktowe. Struktura zarządzania uwzględnia Model trzech linii obrony.

Pierwsza linia obrony

Kadra zarządzająca jest odpowiedzialna za opracowanie, wdrożenie i wykonywanie kontroli ograniczających ryzyko. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest za przestrzeganie zasad wynikających z zatwierdzonych polityk, regulaminów, instrukcji i procedur.

W zakres odpowiedzialności wchodzi w szczególności:

- a) przeprowadzanie ocen ryzyka zmierzających do ograniczenia ryzyka,
- b) wdrożenie i stosowanie kluczowych mechanizmów kontrolnych wynikających z polityk i standardów,
- c) monitorowanie zmian w profilu ryzyka,
- d) zapewnienie adekwatności oraz efektywności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
- e) utrzymywanie i testowanie utrzymania ciągłości działania/odtworzenia (ang. BCP/DRP).

Druga linia obrony

Stanowią ją Departamenty zarządzające ryzykiem i specyficznymi kontrolami w obszarze niefinansowym, ryzyka kredytowego, rynkowego, finansowego, zarządzania zasobami ludzkimi wspierają pierwszą linię obrony w zarządzaniu ryzykiem poprzez:

- a) określanie polityki i innych regulacji wewnętrznych oraz zapewnienie metod i narzędzi zarządzania ryzykiem,
- b) weryfikowanie stosowania przez pierwszą linię obrony regulacji, o których mowa powyżej,
- c) monitorowanie kluczowych mechanizmów kontroli,
- d) zapewnienie podjęcia innych działań ograniczających ryzyko.

Trzecia linia obrony

Audyt wewnętrzny, który dokonuje oceny efektywności działania pierwszej i drugiej linii obrony. Jest to działalność oceniająca i opiniująca, która nie zwalnia pierwszej i drugiej linii obrony z odpowiedzialności za adekwatność, skuteczność i efektywność mechanizmów kontroli wewnętrznej, ograniczających podejmowane ryzyko.

3.2 STOSOWANE METODY WYLICZANIA WYMOGU KAPITAŁOWEGO NA POKRYCIE RYZYKA OPERACYJNEGO

Na potrzeby wymogu kapitału regulacyjnego na ryzyko operacyjne Bank stosuje aktualnie metodologię BIA.

Do obliczenia wymogu kapitału ekonomicznego Bank wykorzystuje metodę zaawansowaną AMA.

Model stosowany przez Bank jest modelem hybrydowym łączącym rzeczywiste dane na temat strat z danymi zebranymi na podstawie ocen eksperckich. Opiera się na podejściu LDA (Loss Distribution Approach) do wyznaczania wymogów kapitałowych dokonując połączenia rozkładu częstości i rozkładu dotkliwości zdarzeń z obszaru ryzyka operacyjnego. Dotkliwość opisuje możliwy poziom ryzyka (wartości strat) i rozkład wartości strat, natomiast częstość opisuje, jak często dane ryzyko pojawia się w ciągu roku. W ślad za wymogami KNF oraz regulacjami zawartymi w Nowej Umowie Kapitałowej (Bazylea II), model AMA Banku wykorzystuje cztery źródła danych:

- wewnętrzne dane dotyczące strat,
- zewnętrzne dane dotyczące strat,
- analizy scenariuszowe,
- czynniki otoczenia gospodarczego i kontroli wewnętrznej.

Model AMA dzieli ryzyka i stosuje w/w dane do modelowania ryzyka w obrębie dwóch segmentów. Jeden segment oznacza ryzyko ciała rozkładu, które odpowiada zdarzeniom z zakresu ryzyka operacyjnego o wysokiej częstości i niskiej dotkliwości. Drugi segment jako ryzyko ogona rozkładu odpowiada stratom o znacznej dotkliwości, lecz niskiej częstości. Wymienione dwa segmenty są łączone razem, co ma na celu uzyskanie pełnego modelu ryzyka.

3.3 INFORMACJE O SUMACH STRAT BRUTTO Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO

W 2013 roku Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego odnotowała straty z tytułu ryzyka operacyjnego na poziomie 3,9 mln PLN, z czego w rezultacie odzysku bezpośredniego i odszkodowań z ubezpieczeń odzyskano kwotę 0,7 mln PLN, co stanowiło 17,9% kwoty ogólnych strat rzeczywistych brutto.

Straty rzeczywiste brutto Banku z tytułu ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności w wysokości 3,8 mln PLN stanowiły 0,12% dochodu ogółem Banku i wyniosły 16,71% limitu strat określonego przez Zarząd i Radę Nadzorczą w „Deklaracji Apetytu na Ryzyko Niefinansowe Zarządu ING Banku Śląskiego na rok 2013” dla tej grupy zdarzeń.

Straty pozostałych spółek Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego wynosiły 0,1 mln zł.

W związku ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego w minionym roku Bank utworzył rezerwy na kwotę 1,4 mln PLN. Z puli rezerw dokonano wypłat na kwotę 0,2 mln PLN oraz rozwiązano rezerwy w kwocie 0,1 mln PLN ze względu na ustanie przesłanek do ich utrzymywania. Kwotę wypłaconą z rezerw uwzględniono w stratach rzeczywistych brutto. Rezerwy z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego utworzono na kwotę 0,1 mln zł.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Rozkład strat rzeczywistych Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego w rodzajach i kategoriach zdarzeń ze stratami $\geq 0,1$ mln PLN

Lp.	Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia	Kwota strat brutto w mln PLN
1.	Oszustwa wewnętrzne	Kradzież i oszustwo	0,3
2.	Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	0,4
		Bezpieczeństwo systemów wykorzystywanych przez klientów banku	1,0
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	0,2
4.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia (akty wandalizmu)	1,2
5.	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji (błędy systemowe i pracownicze)	0,8
Suma strat			3,9

W 2013 roku nie stwierdzono strat materialnych w rezultacie przestępczych ataków na infrastrukturę informatyczną Banku i pozostałych spółek Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego.

Największe straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego wynikały z:

- oszustw zewnętrznych, w tym przede wszystkim przestępczych ataków na systemy informatyczne klientów korzystających z usług bankowości elektronicznej. W uzasadnionych sytuacjach Bank zwracał poszkodowanemu skradzione środki;
- szkód związanych z aktywami rzeczowymi powstałych w wyniku aktów wandalizmu wobec mienia Banku,
- strat z tytułu błędów ludzkich i nieprawidłowej realizacji transakcji w bankomatach i wpłatomatach ING Banku Śląskiego.

Działania ograniczające negatywne konsekwencje finansowe zdarzeń ryzyka operacyjnego skupiały się przede wszystkim na:

- 1) dalszym podnoszeniu bezpieczeństwa usług bankowości internetowej wykorzystywanych przez klientów detalicznych i korporacyjnych. W tym celu Bank prowadzi Projekt ukierunkowany na systematyczne rozwijanie środków technicznych oraz podnoszenie świadomości zagrożeń klientów i pracowników.
- 2) doskonaleniu mechanizmów zabezpieczeń urządzeń zewnętrznych i obiektów Banku oraz usprawnienie centralnego systemu zarządzania bezpieczeństwem fizycznym. Ryzyko strat finansowych w tej kategorii zdarzeń jest również ograniczane poprzez transfer ryzyka na rynek ubezpieczeniowy.
- 3) systematycznym unowocześnianiu infrastruktury 792 bankomatów i 723 wpłatomatów. W 2014 roku Bank zamierza wymienić 150 urządzeń.
- 4) ograniczeniu liczby błędów pracowników przy realizacji transakcji i obsłudze klientów poprzez rozwijanie informatycznych mechanizmów walidacji danych oraz obowiązkowe

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

szkolenia pracowników m.in. w zakresie procedur produktowych, etyki, zasad ochrony tajemnicy bankowej, przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i nieuczciwej konkurencji.

4. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI

Współczynnik wypłacalności oblicza się w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego:

- licznikiem jest wartość funduszy własnych powiększona o kapitał krótkoterminowy,
- mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

Skonsolidowany współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2013 wynosił 17,28 %.

Kalkulacja współczynnika wypłacalności

	koniec roku 2013	koniec roku 2012
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji współczynnika wypłacalności	7 286,0	6 797,2
Całkowity wymóg kapitałowy	3 372,5	3 736,1
Współczynnik wypłacalności	17,28%	14,55%

5. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY

W Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. Kapitał Ekonomiczny (kapitał wewnętrzny) rozumiany jest jako wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych przez Grupę w jego działalności oraz otoczeniu makroekonomicznym. Kapitał ten pokrywa potencjalne straty nieoczekiwane na jakie narażona może być Grupa w przyszłości, przy założeniu przedziału ufności odpowiadającemu ratingowi AA (99,95%) oraz rocznego horyzontu czasowego. Na potrzeby kalkulacji kapitału ekonomicznego wykorzystywane są metodologie zatwierdzone przez Zarząd Banku.

Identyfikacja istotnych rodzajów ryzyka

W Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. w zakresie identyfikacji rodzajów ryzyka istotnych dla Grupy funkcjonuje „Polityka Oceny Istotności Ryzyk w ING Banku Śląskim S.A.”. Dokument ten określa zasady identyfikacji oraz sposoby przeprowadzania oceny istotności wpływających na Bank rodzajów ryzyka. Dodatkowo w 2013 roku wprowadzono „Politykę zarządzania ryzykami trudnomierzalnymi w ING Banku Śląskim S.A.”, w której m.in. określono zasady identyfikacji rodzajów ryzyka trudnomierzalnego. Na podstawie powyższych dokumentów w Banku identyfikuje się następujące typy ryzyka:

- ryzyko trwale istotne - ryzyko, które ze względu na charakter działalności Grupy jest w chwili obecnej i będzie w przyszłości istotne. Przez charakter działalności Grupy rozumie się działalność w zakresie usług depozytowych, kredytowych wraz z związanym z tą działalnością: zarządzaniem płynnością Banku, funkcjonowaniem w otoczeniu makroekonomicznym, zarządzaniem ryzykiem związanym z niedostosowaniem lub

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

zawodnością wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych,

- ryzyko istotne - ryzyko, które może powodować powstanie potencjalnych strat, o prawdopodobieństwie wystąpienia i wartości kwalifikujących je jako istotne zgodnie z tabelą:

Częstotliwość	Przynajmniej raz na rok				
	Przynajmniej raz na 5 lat				
	Rzadziej niż raz na pięć lat				
	Potencjalna strata (PLN)	do 0,2% bazy kapitałowej	od 0,2% do 1% bazy kapitałowej	od 1% do 5% bazy kapitałowej	powyżej 5% bazy kapitałowej

nieistotne

istotne

- ryzyko trudnomierzalne - ryzyko, dla którego w ocenie Banku nie można zbudować ilościowych lub jakościowych miar, które w prawidłowy sposób kwantyfikują wielkość tego ryzyka.

W 2013 roku w ramach Warsztatów oceny istotności ryzyk za 2013 rok przyjęto następującą klasyfikację rodzajów ryzyka oraz przypisanie do poszczególnych typów:

Typ ryzyka		Trwale istotne	Istotne	Nieistotne	Trudnomierzalne
Ryzyko kredytowe					
	Ryzyko braku spłaty i ryzyko kontrahenta	✓			
	Ryzyko koncentracji	✓			
	Ryzyko rezydualne	✓			✓
	Ryzyko wartości rezydualnej	✓			
	Ryzyko transferowe		✓		
Ryzyko rynkowe					
Ryzyko operacji na rynkach finansowych	Ryzyko walutowe	✓			
	Ryzyko ogólne stóp procentowych w księdze handlowej	✓			
	Ryzyko szczególne stóp procentowych w księdze handlowej	✓			
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: całkowite niedopasowanie	✓			
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: ryzyko bazowe			✓	
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: ryzyko opcyjne			✓	
	Ryzyko nieruchomości posiadanych na własny użytek		✓		
	Ryzyko nieruchomości inwestycyjnych		✓		
Ryzyko	Ryzyko kapitałowych papierów		✓		

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Typ ryzyka		Trwale istotne	Istotne	Nieistotne	Trudnomierzalne
kapitałowych papierów wartościowych	wartościowych w księdze bankowej				
	Ryzyko ogólne i szczególne kapitałowych papierów wartościowych w księdze handlowej			✓	
Ryzyko biznesowe					
Ryzyko strategiczne		✓			
Ryzyko makroekonomiczne			✓		
Ryzyko płynności i finansowania					
Ryzyko płynności i finansowania		✓			
Ryzyko operacyjne					
Ryzyko operacyjne		✓			
Ryzyko modeli					
Ryzyko modeli			✓		✓
Ryzyko rozliczenia, dostawy					
Ryzyko rozliczenia, dostawy			✓		

Metodologia szacowania kapitału ekonomicznego

Grupa ING Banku Śląskiego S.A. obecnie mierzy kapitał na następujące rodzaje ryzyka:

- 1) Ryzyko braku spłaty i ryzyko kontrahenta - ryzyko strat w wyniku nie wywiązania się kontrahenta/dłużnika ze swoich zobowiązań oraz ryzyko zmniejszenia wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązania. Wymóg kapitałowy wyznaczany jest z wykorzystaniem zmodyfikowanej metody AIRB (INCAP).
- 2) Ryzyko transferowe - ryzyko poniesienia strat wynikających z braku możliwości wywiązania się kontrahenta zagranicznego ze swoich zobowiązań płatniczych wobec Banku w związku z podjętymi przez władze danego kraju działaniami restrykcyjnymi dotyczącymi transferu kapitału za granicę oraz wymiany walut. Ryzyko transferowe dotyczy tylko krajów których rating wewnętrzny jest niższy niż 9. Wymóg kapitałowy wyznaczany jest jako 1% ekspozycji.
- 3) Ryzyko rezydualne - kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka rezydualnego wynikający z mniejszej niż założona skuteczności uznanych technik ograniczania ryzyka kredytowego. Obniżona wartość zabezpieczeń jest wyznaczana na podstawie danych historycznych wartości odzyskiwanych zabezpieczeń, w szczególności danych z okresu recesji. Wymóg kapitałowy szacowany jest jako różnica kapitału ekonomicznego z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczonego przy obniżonej wartości zabezpieczeń oraz kapitału ekonomicznego z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczonego zgodnie z metodą INCAP.
- 4) Ryzyko koncentracji - ryzyko wynikające z występowania nadmiernej ekspozycji w pojedyncze podmioty, podmioty powiązane lub grupy podmiotów o podobnej charakterystyce, które z tego tytułu są narażone na podwyższone ryzyko kredytowe (np. koncentracja sektorowa). Wymóg kapitałowy szacowany jest według następujących zasad:
  - wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie - jest wyznaczany zgodnie z zasadami wyznaczania kapitału regulacyjnego wynikającymi z wymogów Uchwały 76/2010 KNF,

- wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących tą samą działalność lub prowadzących obrót podobnymi towarami - jest wyliczany jako nadwyżka zaangażowania ponad ustalony limit koncentracji dla tej grupy zaangażowań, pomniejszona o odpisy aktualizacyjne.
- 5) Ryzyko wartości rezydualnej przedmiotu leasingu - ryzyko wynikające z wartości rezydualnej przedmiotu leasingu, która stanowi różnicę między wartością przedmiotu leasingu a sumą rat leasingowych. Kontrahent ma prawo wykupić przedmiot leasingu, ale nie jest do tego bezwzględnie zobowiązany. Wymóg kapitałowy wyznaczany jest zgodnie z Uchwałą 76/2010 KNF.
- 6) Ryzyko operacji na rynkach finansowych - ryzyko strat spowodowane zmianami stóp procentowych lub kursów walut. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest za pomocą VaR.
- 7) Ryzyko strategiczne - ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany skutkującym realizacją wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeb prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zasilenia bazy kapitałowej. Wymóg kapitałowy szacowany jest jako nadwyżka potencjalnej straty z tytułu ryzyka strategicznego (oszacowane historycznie odchylenie od planu) ponad planowany wynik finansowy.
- 8) Ryzyko makroekonomiczne - ryzyko wynikające ze zmian makroekonomicznych oraz ich wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych. Metodologia wyznaczania wymogu kapitałowego bazuje na przeprowadzanych w Banku testach warunków skrajnych dla scenariusza łagodnej recesji oraz pożądanego poziomu miar adekwatności kapitałowej.
- 9) Ryzyko papierów wartościowych, ryzyko inwestycji w nieruchomości oraz ryzyko nieruchomości posiadanych na własny użytek - ryzyko zmiany wyceny odpowiednio papierów wartościowych i nieruchomości. Wymóg kapitałowy wyliczany jest na podstawie historycznej zmiany parametrów rynkowych i/lub ocenie eksperckiej oraz wartości posiadanego portfela.
- 10) Ryzyko płynności i finansowania - ryzyko polegające na niemożności spełnienia, przy racjonalnej cenie, zobowiązań pieniężnych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Bank oraz spółki zależne utrzymują płynność w taki sposób, aby zobowiązania pieniężne mogły być zawsze realizowane przy pomocy dostępnych środków, wpływów z zapadających transakcji, dostępnych źródeł finansowania po cenach rynkowych i/lub z likwidacji zbywalnych aktywów. Wymóg kapitałowy z tytułu tego ryzyka wyznaczany jest jako złożenie dwóch elementów: symulacji Monte Carlo odnośnie wyceny posiadanego portfela replikacyjnego oraz wartości przekroczenia wewnętrznych limitów płynnościowych miar M1 i M2.
- 11) Ryzyko modeli - ryzyko wdrożenia nieprawidłowo zbudowanych (zdefiniowanych) modeli, taryf lub parametrów, niewłaściwego zastosowania modeli lub braku niezbędnej ich aktualizacji. Jest to również ryzyko nienależytej kontroli i monitoringu w trakcie funkcjonowania modelu. Wymóg kapitałowy jest szacowany dla modeli istotnych o podwyższonym lub wysokim poziomie ryzyka modelu oraz bazuje na ocenie eksperckiej.
- 12) Ryzyko rozliczenia, dostawy - ryzyko niewypełnienia przez kontrahenta zobowiązań, co do rozliczenia transakcji i dostawy instrumentu w umówionym terminie. Wymóg kapitałowy

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

szacowany jest zgodnie z zasadami przyjętymi w Uchwale 76/2010 KNF.

- 13) Ryzyko operacyjne - ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty materialnej lub utraty reputacji wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi także ryzyko prawne. Do obliczenia wymogu kapitału ekonomicznego Bank wykorzystuje metodę zaawansowaną AMA. Stosowany model jest modelem hybrydowym umożliwiającym pomiar ryzyka na podstawie wewnętrznych i zewnętrznych danych dotyczących zdarzeń ryzyka operacyjnego, analizie scenariuszy oraz czynnikach środowiska biznesowego i kontroli wewnętrznej.

Przegląd procesu ICAAP

W każdym miesiącu w Banku przygotowywane są raporty zawierające zrealizowane wymogi kapitałowe z tytułu wszystkich istotnych rodzajów ryzyka oraz planowane wartości tych mierników. Informacje w tym zakresie otrzymuje Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO) oraz Zarząd Banku. Rada Nadzorcza na bieżąco informowana jest o adekwatności kapitałowej Banku i Grupy, w tym adekwatności kapitału wewnętrznego.

Raz w roku przeprowadzany jest przegląd procesu ICAAP, a raport z przeglądu przekazywany jest do Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. Dodatkowo komórka audytu wewnętrznego przeprowadza minimum raz w roku niezależny audyt procesu ICAAP.

ICAAP w spółkach zależnych

Proces ICAAP został wdrożony w trzech spółkach zależnych Banku: ING Securities S.A., ING Commercial Finance S.A. oraz ING Lease (Polska) Sp. z o.o. Proces ICAAP w tych spółkach prowadzony jest niezależnie od procesu w Banku i na poziomie Grupy Kapitałowej Banku. Departament Zarządzania Kapitałem oraz jednostki odpowiedzialne za poszczególne rodzaje ryzyka w Banku sprawują nadzór nad procesami zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy. Raporty z przeglądu procesów ICAAP w wymienionych spółkach zależnych stanowią załącznik do Raportu Banku i są przekazywane do Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej

---

II. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ

WPROWADZENIE

ING Bank Śląski S.A., zwany dalej Bankiem, zobowiązany jest na mocy Art. 111 a. ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.) ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące Polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Na mocy Uchwały 7/I/2014 Rady Nadzorczej z dnia 31 stycznia 2014 ujawnia się informacje dotyczące Polityki zmiennych składników wynagrodzeń ING Banku Śląskiego S.A.

Ilekcroć o niniejszym dokumencie mowa jest o Uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) należy przez to rozumieć regulacje opisane w dokumencie „Polityka ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłaszaniu w ING Banku Śląskim S.A.”.

1. INFORMACJA JAKOŚCIOWA

1.1 INFORMACJE DOTYCZĄCE PROCESU USTALANIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ, W TYM INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU I ZAKRESU ZADAŃ KOMITETU WYNAGRODZEŃ I NOMINACJI, KONSULTANTA ZEWNĘTRZNEGO ORAZ OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W PROCESIE DECYZYJNYM PRZY OPRACOWANIU TYCH ZASAD ZE WSKAZANIEM ICH ROLI

W zakresie wynagrodzeń zmiennych Bank w 2012 roku wdrożył rozwiązania wymagane Uchwałą 258/2011 KNF. Rada Nadzorcza zatwierdziła treść Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A. (Polityki), Regulaminu Wynagradzania Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A., Regulaminu premiowania osób zajmujących stanowiska kierownicze mający istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A. oraz Regulaminu Planu Akcji Fantomowych ING Banku Śląskiego S.A.

Treść wymienionych regulacji została opracowana przez zespół pod kierownictwem Dyrektora Banku - Obszar HR. W trakcie prac wdrożeniowych w 2012 r. korzystano z usług konsultanta zewnętrznego - firmy ProcewaterhouseCoopers Polska Sp. z o.o.

Zgodnie z Polityką, Komitet Wynagrodzeń i Nominacji, realizuje następujący zakres zadań:

- 1) przedstawia Radzie Nadzorczej opinie i rekomendacje w sprawie Polityki,
- 2) przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendacje w sprawie przestrzegania Polityki na podstawie raportu przygotowanego przez Departament Audytu Wewnętrznego,
- 3) opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze.

Pozostałe kompetencje Komitetu, które mogą mieć zastosowanie w realizacji Polityki, określone są Regulaminem Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

W skład Komitetu wchodzi: Pani Anna Fornalczyk (Przewodnicząca Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji, Członek Niezależny), Pan Brunon Bartkiewicz, Pan Nicolaas Cornelis Jue oraz Pan Wojciech Popiołek (Członek Niezależny).

W 2013 roku Komitet Wynagrodzeń i Nominacji odbył pięć posiedzeń. Ponadto w jednym przypadku Komitet podjął decyzję w trybie obiegowym.

1.2 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA WYNAGRODZEŃ, W TYM W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ ZALEŻNYCH OD WYNIKÓW

ING Bank Śląski S.A. ustala swoją politykę płacową na podstawie danych rynkowych.

Całkowite wynagrodzenie jest podzielone na część stałą i zmienną. Ustalono maksymalną relację wynagrodzenia stałego do zmiennego. Wynosi ona 1 do maksymalnie 2,5,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

a w przypadku osób odpowiedzialnych za funkcje kontrolne kształtuje się na poziomie 1 do 1. Wynagrodzenie stałe stanowi na tyle dużą część wynagrodzenia całkowitego, że pozwala ono na prowadzenie w pełni elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym daje możliwość zmniejszenia lub nieprzyznania w ogóle wynagrodzenia zmiennego.

Dodatkowo, wynagrodzenie zmienne stanowi na tyle dużą część wynagrodzenia stałego, aby zachęcać do dbałości o długookresowy i stabilny rozwój Banku.

Zgodnie z wymogami Uchwały 258/2011 KNF, wynagrodzenie zmienne podlega odroczeniu i wypłacane jest co najmniej w 50% w akcjach fantomowych, uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których wysokość uzależniona jest od wartości akcji ING Banku Śląskiego S.A.

Podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy danej osoby i danej jednostki organizacyjnej oraz rezultatów w obszarze odpowiedzialności tej osoby, z uwzględnieniem wyników całego Banku.

Zgodnie z Procedurą zarządzania kapitałami ING Banku Śląskiego S.A. Bank przeprowadza test kapitału celem zapewnienia, że całkowita pula wynagrodzenia zmiennego wszystkich pracowników nie ogranicza zdolności ING Banku Śląskiego S.A. do utrzymania adekwatnej bazy kapitałowej. W przypadku takiego ograniczenia może zostać podjęta decyzja o nieuruchomieniu puli wynagrodzenia zmiennego.

1.3 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KRYTERIÓW POMIARU WYNIKÓW I KORYGOWANIA TYCH WYNIKÓW O RYZYKO ORAZ GŁÓWNYCH PARAMETRÓW I ZASAD USTALANIA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU

Bank wykorzystuje zaawansowane metody pomiaru do szacowania bazy kapitałowej oraz stosuje politykę przeprowadzania testów warunków skrajnych, co zapewnia odpowiednie zarządzanie ryzykiem oraz właściwą ocenę obecnych i przyszłych wymogów kapitałowych.

W ustalonym terminie bezpośredni przełożony ustala cele roczne związane z wynikami, które zapewniają spójność ze strategią Banku. Cele wspierają tworzenie długoterminowej wartości Banku oraz uwzględniają koszt ryzyka Banku i ryzyko płynności. Cele mają charakter:

- 1) finansowy, w tym zadania związane z wynikami Banku oraz obszaru odpowiedzialności danego pracownika (np. zysk Banku netto, koszt ryzyka finansowego),
- 2) niefinansowy, w tym wskaźniki jakościowe związane z realizacją strategii Banku lub/i związane z pełnieniem danej funkcji kontrolnej, ryzykiem niefinansowym.

Cele oraz ich wagi – ustalone zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami - są zatwierdzane przez Zarząd Banku, a w przypadku członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. przez Radę Nadzorczą, na podstawie rekomendacji Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji.

Cele osoby zajmującej stanowisko kierownicze odpowiedzialnej za funkcje kontrolne opierają się przynajmniej w 75% na celach wynikających z danej funkcji i obejmują zadania jakościowe. W przypadku ustalenia zadań o charakterze finansowym, nie są one powiązane z wynikami

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

uzyskiwanymi w obszarach kontrolowanych przez tę osobę.

Ocena i jej weryfikacja dokonywana jest przez bezpośredniego przełożonego i podlega zatwierdzeniu przez Zarząd Banku po zasięgnięciu opinii Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji, a w przypadku członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. przez Radę Nadzorczą, na podstawie rekomendacji Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji. Ocena i weryfikacja dokonywana jest najpóźniej do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Do oceny indywidualnych efektów pracy stosuje się kryteria finansowe i niefinansowe oraz kryteria skorygowane o ryzyko, zgodnie z Polityką, Regulaminem wynagradzania członków Zarządu Banku oraz Regulaminem premiowania osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A.

Polityka Banku przewiduje dokonanie korekty o koszt wynagrodzeń. Odbywa się ona w oparciu o zapis Polityki, zgodnie z którym na podstawie korekty ryzyka ex post Bank ma prawo do redukcji lub niewypłacenia wynagrodzenia zmiennego w sytuacjach, które mogłyby mieć potencjalnie negatywny wpływ na wyniki Banku.

Bank szczegółowo uregulował kwestie warunków premiowania w przypadku rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy.

Zgodnie z przyjętą Polityką, Bank nie przyznaje dodatkowego wynagrodzenia przypadającego z tytułu rozwiązania umowy o pracę rozumianego jako część pakietu wynagrodzenia zmiennego.

2. INFORMACJA ILOŚCIOWA

Przedmiotowa analiza obejmuje wszystkie osoby zajmujące stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku - zgodnie z Załącznikiem 1 do Polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Poniżej zostały zaprezentowane informacje ilościowe wymagane przez Politykę ujawniania informacji w zakresie wynagrodzeń zmiennych:

- 1) Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na linie biznesowe stosowane w zarządzaniu Bankiem:

Lp.	Linia Biznesowa	Wynagrodzenie całkowite (stałe + zmienne)
1	Członkowie Zarządu Banku nadzorujący linie biznesowe stosowane w zarządzaniu Bankiem	6,9
2	Członkowie Zarządu Banku - pozostali	10,9
3	Segment bankowości detalicznej	10,1
4	Segment bankowości korporacyjnej	27,4
	Razem	55,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

2) Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku z podziałem na:

a) Członków Zarządu oraz, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorów oddziałów i ich Zastępców oraz Głównego Księgowego,

b) o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, zawierające dane obejmujące:

– zbiorczą wartość wynagrodzeń za dany rok obrotowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczbę osób je otrzymujących:

Grupa		Liczba osób	Wynagrodzenie stałe	Wynagrodzenie zmienne	Wynagrodzenie całkowite (stałe + zmienne)
A	Członkowie Zarządu	7	10,2	7,6	17,8
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, o ile zostały one zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	43	21,4	10,6	32,0
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	6	3,9	1,6	5,5
Razem		56	35,5	19,8	55,3

– zbiorczą wartość i formy wynagrodzenia zmiennego z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach, o których mowa w §29 pkt 7 Uchwały 258/2011 KNF, przyjętych w Banku:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Grupa		Wynagrodzenie zmiennie - płatne w gotówce	Wynagrodzenie zmiennie - płatne w akcjach fantomowych	Wynagrodzenie zmiennie razem
A	Członkowie Zarządu	3,8	3,8	7,6
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, o ile zostały one zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	5,3	5,3	10,6
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	0,8	0,8	1,6
Razem		9,9	9,9	19,8

- zbiorczą wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nie przyznaną:

Grupa		Wynagrodzenie zmiennie z odroczoną wypłatą - część jeszcze nie przyznana	Wynagrodzenie zmiennie odroczone razem
A	Członkowie Zarządu	3,0	5,3
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, o ile zostały one zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	4,2	7,4
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	0,7	1,2
Razem		7,9	13,9

- zbiorczą wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznaną w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz zakres informacji podlegających ogłoszeniu za rok 2013

(w mln zł)

Zważywszy, że regulacje związane z wdrożeniem polityki zmiennych składników wynagrodzeń zostały przyjęte w 2012 roku, odroczone wypłaty będą przedmiotem przyznania, wypłaty i ewentualnej korekty dopiero w latach przyszłych.

- zbiorczą wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby:

Grupa		Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia	Liczba osób	Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby
A	Członkowie Zarządu	-	-	-
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, o ile zostały one zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	0,6	1,0	0,6
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	0,8	1,0	0,8
Razem		1,4	2,0	

Podane kwoty nie zawierają odszkodowań należnych z tytułu umowy o zakazie konkurencji.

W 2013 r. łączne wynagrodzenie żadnej z osób zatrudnionych w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. nie przekroczyło kwoty 1 mln EUR.